

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ — ТАРБИЯНИНГ МУХИМ БОСКИЧИ

СОЛИҚҚА ТОРТИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ САМАРАЛАРИ

КОРРУПЦИЯ
КОРРУПЦИЯСИЗ ЖАМИЯТ ҚАНДАЙ ШАКЛЛНАДИ?

ДЕПУТАТ ФИКРИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари бугунги энг долзарб масалалар бўйича ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришмоқда.

Дилором ИМОМОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси аъзоси:

— Маълумотларга кўра, жорий йилда ўтган йилга нисбатан мевали боғ 40 минг, узумзор 39 минг гектар кўп ташкил қилиниши кўзда тутилмоқда. Шунингдек, жорий йил 1 мартдан бошлаб, оилавий тадбиркорлик дастурлари доирасида боғ, ток ва иссиқхона учун аҳолига ажратиладиган кредитлар муддати 3 йилдан 7 йилгача, имтиёзли даври эса 1 йилдан 3 йилгача узайтирилади. Бу соҳа ривож учун, ишлайман, даромадимни кўпайтираман, деган киши учун катта имкониятдир. Қишлоқ жойларида, айниқса, аҳоли томорқаларида бўш ерлар жуда кўп. Жойларда боғу-роғлар ташкил этилса ёки иссиқхоналар қурилса, қанчадан-қанча одамларнинг даромади ошади. Муҳими, биз депутатлар мана шу жараёнда фаол иштирок этишимиз зарур. Ажратилаётган кредитлар манзиллигини таъминлашимиз, одамларни овозгарчиликлардан қутқаришимиз лозим бўлади.

Шерзод РАҲМОНОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси аъзоси:

— Президентимиз БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича Кенгашининг 46-сессиясида қилган маърузасида қатор йўналишларда тақлифлар билдирди. Хусусан, Ногиронлар ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенцияни ратификация қилиниши кутилаётгани таъкидланди. Имконияти чекланган шахсларнинг ўз қобилиятини рўёбга чиқариш масалалари бўйича Минтақавий кенгаш тузиш тақлиф этилди.

Юртимизда сўнги йиллардаги ислохотлар натижасида халқ билан ишлаш, аҳоли муурожаатларига бўлган муносабат тубдан ўзгарди. Ҳамюртларимизнинг дунёқарши, ҳаётга бўлган ёндашуви янги босқичга кўтарилди. Бундан келиб чиқадики, қайси мамлакатда инсон шашъни қадрланса, у ерда жамият тараққиётга юз тутлади. Жамиятда барча учун бирдек тўсиқсиз муҳит яратилгач, ҳақиқий тенг ҳуқуқлилик таъминланади. Мазкур тамойил бевосита партиямиз гоъларига ҳар томонлама мосдир. Ислохотларнинг узвийлигини, доимийлигини таъминлаш биз депутатлардан янада масъулия, зийраклик, ижро устидан назоратни қўлдан бермасдан фаолият кўрсатишни талаб этади.

Авазбек УРИНБОЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси аъзоси:

— Юртимизда суд-ҳуқуқ соҳасида тизимли ислохотлар олиб борилмоқда. Инсон ҳуқуқларига зид равишда амалга оширилаётган қийноқларнинг олдини олиш бўйича алоҳида механизм жорий этиш йўлидан бораёмиз. Бу орқали одамларнинг қадр-қимматини ерга урадиган ҳар қандай қўриқчилик қийноқларга йўл қўймасликка эришилмоқда. Мазкур турдаги жиноятлар қачон содир этилишидан қатъи назар, уларга йўл қўйган шахсларга нисбатан жазо муқаррарлиги белгиланган. Шундан келиб чиқиб, Қийноқларга қарши конвенциянинг Факультатив протоколени ратификация қилиш режалаштирилган.

Ўйлаймики, бу борада қабул қилинаётган қонунлар ижроси назорати биз учун долзарб вазифа бўлиб қолади. Депутатлар мазкур йўналишдаги муурожаатлар ёки аҳолини ташвишга солаётган масалалар ечими бўйича ўз тақлифларини билдириб боради.

№ 9
2021-yil, 3-mart
Chorshanba (32.651)

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

1918-yil 21-iyundan chiqqa boshlagan

Улуғлардан улуғимсан, Ватаним!

O'zbekiston OVOZI

ҲУКУМАТ СОАТИ:

ТАЛАБАЛАРНИ ТУРАР-ЖОЙЛАР БИЛАН ТАЪМИНЛАШ БОРАСИДА АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН ИШЛАР ҲОЛАТИ ҚАНДАЙ?

ЎзХДП фракцияси ташаббуси билан Олий Мажлис Қонунчилик палатасида бу масала бўйича ҳукумат соати бўлиб ўтди

2021 йил 2 март куни Олий Мажлис Қонунчилик палатасида навбатдаги “Ҳукумат соати” бўлиб ўтди. Унда халқ вакиллари “Олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган талабаларни турар-жойлар билан таъминлаш борасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида”ги масалани муҳокама қилдилар.

Депутатларнинг ушбу масала юзасидан саволларига Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазири Абдуқодир ТОШҚУЛОВ жавоб берди.

Вазирнинг таъкидлашича, бугунги кунда мамлакатимиз тараққиётининг янги босқичида таълим тизимини ривожлантиришга устувор аҳамият қаратилмоқда. Таълимнинг самарадорлигини таъминлашдан туриб, тараққиётга, ҳеч қайси соҳада юксалишга эришиб бўлмайди. Шу боис, Президентимиз раҳбарлигида мазкур соҳани ҳар томонлама тараққий эттиришга алоҳида эътибор қаратилляпти. Шунинг баробарида, малакали кадрлар тайёрлаш, талабалар учун муносиб шарт-шароит яратиш долзарб бўлиб, ушбу масала ҳам кун тартибига чиқмоқда.

Депутатлар бугунги кунда олий таълим муассасалари тасарруфидаги талабалар турар-жойларнинг ҳолати, талабаларни турар-жойлар билан таъминлаш қамровини оширишга тўсиқ бўлаётган омиллар ҳақида қизикди.

Вазир ўз жавобида ҳақиқатан ҳам бугунги кунда

республика олий таълим муассасалари олдида турган энг долзарб муаммолардан бири бу — талабалар учун ётоқхоналар масаласи эканини қайд этди. Сабаби, республикада олий таълим билан қамраб олиш йил сайин ошиб, ётоқхоналарга бўлган эҳтиёж ҳам ортмоқда.

Мисол учун, 2017/2018 ўқув йилида олийгоҳларга кундузги таълим шаклида қабул параметрлари 66,5 мингга ташкил этган бўлса, 2020/2021 ўқув йилида ушбу кўрсаткич қарийб икки баробарга ошиб, 111,7 мингга етди. Юртимизда мавжуд 228 та ётоқхонада 58 минг нафар талаба истиқомат қилади.

Рақамлардан кўриниб турибдики, олий таълим муассасалари тасарруфида бўлган ётоқхоналар бугунги кунда мавжуд эҳтиёжнинг маълум бир қисмини қамраб олган, холос.

Таҳлилларга кўра, бугунги кунда олий таълим муассасаларида ётоқхоналарга қўшимча эҳтиёжи бор талабалар сони 149,4 минг нафарни ташкил этмоқда. Ушбу эҳтиёжни қоплаш учун ҳар бири 400 ўринли 373 та ётоқхона қуриш талаб этилади.

Вазир жавобида талабаларнинг ўз хоҳишларига мувофиқ, доимий яшаш жойларига ўқишни кўчирish масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилгани таъкидланди. Айниқса, хотин-қизларга ўқув йили давомида ҳам белгиланган тартибда ўқишларини маълум сабабларга кўра кўчиришга рухсат берилган.

Шу билан бир қаторда, пандемия вақтида ортирилган тажрибалардан келиб чиқиб, ёш болали, ҳомиладор хотин-қизларга ва ижтимоий аҳоли оғир талабаларга дарсларга онлайн қатнашиш имкониятлари олий таълим муассасалари томонидан яратилган.

Халқ вакиллари Давлат бюджети ҳисобидан талабалар турар-жойларини таъмирлаш, реконструкция қилиш ва қайта қуриш мақсадида ажратилаётган маблағларнинг мақсадли сарфланиши, қолаверса, давлат хусусий шерикчилик тамойили асосида ҳудудларда олий таълим муассасалари талабалари учун турар жойларни қуришни, ташкил этиш борасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида саволлар берилди.

Давоми 2-бетда. ▶

Таҳририятимизнинг жорий йилги лойиҳаси бўйича навбатдаги “Сиртқи қабул”ни Ички ишлар вазири Пўлат Раззоқович Бобоқонов билан ўтказишга қарор қилинди. Тақлифимизни қўллаб-қувватлагани учун Пўлат Раззоқовичга миннатдорлик билдирамиз.

ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРИГА ҚАНДАЙ САВОЛИНГИЗ БОР?

Газетхонлар тақлифи билан саволлар қабул қилиниши 15 мартгача узайтирилди.

Маълумки, бугун Ички ишлар вазирлиги тизимида кенг қўламли қатъий ислохотлар олиб борилмоқда, тизимнинг ҳуқуқий асослари мустаҳкамланмоқда. Ички ишлар ходимлари техник таъминоти, ижтимоий ҳимояси кучайтирилмоқда.

Яқинда Президентимиз Ички ишлар вазирлигига таширифи ва вазирлик ҳайъати йиғилишида қатнашиб, билдирган фикрлари, белгилаб берган вазифалари, аввало, халқимиз тинчлиги ҳамда осойишталигини мустаҳкамлашга хизмат қилади. Шунингдек, ички ишлар тизимидаги ислохотларни янги босқичга олиб чиқади.

Бугун ички ишлар ходимлари таркибини интеллектуал салоҳиятли,

профессионал кадрлар билан тўлдирришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ички ишлар ходимлари чин маънода эл-юрт осойишталиги посбонларига айлантирилмоқда.

Ўтган йили коронавирус пандемияси карантини даврида ички ишлар ходимлари ҳарбийлар ва тиббиёт ходимлари билан баб-баровар туну кун ҳаловат билмай хизмат қилишди, кўплаб жиноятларнинг олди олинди. Жиноятчиликка қарши курашда ҳаётини хавф-хатарга қўйиб, жасорат кўрсатаётганлар оз эмас, керак бўлганда жонини фидо қилаётганлар ҳам борлигини биламиз.

Бироқ ўз вазифасига совуққонлик билан қараётган,

фуқаролар аризаларига етарли эътибор бермаётганлар учраётганлигини инкор этиб бўлмайди. Ёки Ички ишлар ходимлари орасида ҳам адолатсизликка учраганлар бўлиши мумкин.

Ушбу “Сиртқи қабул” ни ўтказишдан мақсад, аввало, фуқароларнинг дардини, саволини Ички ишлар вазирига етказиш. Иккинчидан, ички ишлар тизими фаолиятини янада такомиллаштириш, мамлакатимизда тинчлик-осойишталиқни сақлаш, мустаҳкамлаш бўйича жамоатчилик тақлифларини билиш.

Оддий қилиб айтганда, вазирига айтадиган қандай гапингиз, саволингиз ва

тақлифларингиз бор?

Сизлардан келган муурожаатларни тўплаб, Ички ишлар вазирига топширамиз ва олингиз жавобларни газетамизда чоп этамиз.

Савол ва тақлифлар лўнда ва аниқ бўлишини илтимос қиламиз. Ўзингиз ҳақингизда қисқача маълумот беришни, яшаш жойингиз ва телефон рақамингизни кўрсатишни унутманг.

Бизнинг манзил: 100000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси – 32-уй. Телефонлар: 71-233-81-97 71-233-12-56 факс: 71.233-65-45 E mail: info@uzbekistonovozi.uz

МУРОЖААТНОМА

Бу йил олий таълимга қабул параметрлари 2016 йилга нисбатан 2,5 баробарга ўсди, ёшларимизни олий таълим билан қамраб олиш даражаси 9 фоиздан 25 фоизга етди. Эҳтиёжманд оилаларнинг мингга яқин қизлари илк бор олий ўқув юртиларига алоҳида давлат грантлари асосида қабул қилинди.

Бугунги кунда ҳисоб-китобларга кўра, олий таълим муассасаларида ётоқхоналарга қўшимча эҳтиёжи бор талабалар сони 149,4 минг нафарни ташкил этмоқда. Ушбу эҳтиёжни қоплаш учун ҳар бири 400 ўринли 373 та ётоқхона қуриш талаб этилади. Дастлабки ҳисоб-китоблар бўйича бунинг учун 9,1 трлн.сўм маблағ керак бўлади.

ҲУКУМАТ СОАТИ: ТАЛАБАЛАРНИ ТУРАР-ЖОЙЛАР БИЛАН ТАЪМИНЛАШ БОРАСИДА АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН ИШЛАР ҲОЛАТИ ҚАНДАЙ?

ЎзХДП фракцияси ташаббуси билан Олий Мажлис Қонунчилик палатасида бу масала бўйича ҳукумат соати бўлиб ўтди

Таъкидлаб ўтилганидек, Қорақалпоқ давлат университети, Қарши давлат университети, Андижон давлат университети-ларида ва Чирчиқ давлат педагогика институтларида бюджетдан ташқари маблағлари ҳисобидан талабалар учун ётоқхоналар қурилиши бошланмоқда.

Президентимиз томонидан ҳудудларга бўлган ташрифлар чоғида ҳам талабаларга қулай шароитлар яратиш, шунингдек, ётоқхоналар қуриш масалаларига алоҳида эътибор қаратиляпти.

Давлат раҳбари ташаббусларига мувофиқ, талабаларга ётоқхоналар қуриш мақсадида олий таълим муассасаларига Давлат бюджетидан субсидия ажратиш масаласида мутасаддиларга тегишли кўрсатма берилди.

Бугунги кунда ушбу субсидияларни ажратиш, талабалар ётоқхоналарини қуриш бўйича қарор лойиҳаси ишлаб чиқилиб, тегишли вазирлик ва идоралар билан келишилмоқда. Мазкур қарор лойиҳасида 2022 — 2025 йилларга мўлжалланган талабалар ётоқхоналарини қуриш дастури тасдиқланиши кўтиляпти.

Вазир жавобиди, шунингдек, олий таълим муассасаларида қўшимча ётоқхоналарга бўлган эҳтиёжни қоплаш юзасидан бир қатор ишларни амалга ошириш режалаштирилгани қайд этилди.

Чуночки, олийгоҳга яқин ҳудудда жойлашган профессионал таълим муассасаларига қарашли бўлган ва қувватидан тўлиқ

«Давоми, бошланғичи 1-бетда».

ЎЗБЕКИСТОН ХДП МАРКАЗИЙ КЕНГАШИДА

Партия фахрийлар кенгаши-нинг илк йиғилиши бўлиб ўтди

Мамлакатимизда олиб борилаётган демократик ислохотларнинг мазмун-моҳиятини аҳоли орасида кенг тушунтириш ва тарғибот қилиш, партиянинг дастурий мақсад-вазифаларни жамоатчиликка етказиш мақсадида Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг Фахрийлар кенгаши тузилди.

Ушбу кенгашга партия фаоллари ичиндан фидоий, турли давлат идораларида самарали фаолият юритган, ташаббускор бир гуруҳ фахрийлар аъзо бўлган.

Кенгашга партиямиз фахрийси, иқтисод фанлари доктори, профессор Шарбат Абдуллаева раислик қилади.

Бугунги йиғилишда кенгаш фаолиятини самарали ташкил этиш, партия голяри тарғиботини кучайтиришга қўмлаштириш, мамлакатимизда нуруийларнинг ўйлангарибган муаммоларни ҳал қилиш бўйича ташаббускорликни ошириш масалаларида фикр алмашилди.

Йиғилишда Фахрийлар кенгаши таркибига янги аъзоларни жалб этиш, кенгашнинг йиллик фаолият режасини шакллантириш, шунингдек, тажриба ўргатиш мақсадида ҳудудий кенгашларга бириктириш бўйича ташаббуслар илгари сурилди.

ЎзХДП Марказий Кенгаши Ахборот хизмати.

ХУЛОСА ЧИҚАРИШ, БИР ҚАРОРГА КЕЛИШ УЧУН

албатта янги-янги фожеалар, қурбонлар бўлиши шарт эмас

Сўнгги кунларда ижтимоий тармоқларда кўпчиликин ташвишга солган икки фожа тўғрисида ахборотлар тарқалди. Биринчиси — 5 нафар талаба йигит Тошкентдаги ижара уйда номаълум моддани заҳарланиб, вафот этган. Марҳумларнинг 3 нафари Тошкент Ахборот технологиялари университети, бир нафари Сингапур ва яна бир нафари Инха университети талабаси бўлгани айтилмоқда. Фожа 27 февраль куни соат 20:50 ларда Юнусобод тумани, Фирдавсий МФЙ, Инжобод кўчаси, 61-уйда содир бўлган.

Катта орзу умидлар билан ўқишга келган навқирон йигитларнинг ҳаёти нега тўсатдан барбод бўлди?

Суд-тиббий экспертизанинг дастлабки ҳулосасига кўра, талабалар ўлими номаълум моддани заҳарланиш натижасида юз берган. Ушбу ҳолат юзасидан Юнусобод туман прокуратураси томонидан ЖКнинг 259-моддаси 2-қисми "а" банди (Ёнғин хавфсизлиги қоидаларини бузиш) билан жиноят иши кўзга тутилган.

Юнусободдаги ушбу муҳаббат воқеадан сўнг 1 март куни Бош вазир ўринбосари Бехзод Мусаев бошчилигида фавулодда видеоселектор йиғилиши ўтказилди. Унда талабалар яшаш шароити ва ҳаракатланиши мониторингини йўлга қўйиш ва бу борадаги ишларни такомиллаштириш масаласи кўриб чиқилди.

Муҳокама натижасида қуйидагиларни амалга оширишга келишиб олинди: Олий ва ўрта махсус таълим, Ички ишлар, Соғлиқни сақлаш вазирликлари ҳамда Фавулодда вазиятлар вазирлигининг "Талабалар яшаш шароити ва ҳаракатланиши мониторингини йўлга қўйиш ва бу борадаги ишларни такомиллаштириш" юзасидан қўшма қарорини қабул қилиш;

қўшма қарорда ҳар бир ҳудудда Ишчи гуруҳ тузиб, ижарада ва яқин қариндошини-кида яшайётган талабалар бўйича ўрганиш тизимини жорий қилиш.

Ҳар бир ҳудуд кесимида талабалар турар-жойлари ва ижарадаги талабаларнинг яшаш шароити ва турар-жойи ҳолатини, аниққса, ёнғин ва бошқа техник хавфсизлик талабларига мос келишини тўлиқ танқидий ва таҳлилий ўрганиш;

олий таълим муассасалари проректорларининг лавозим вазифаларини қайта кўриб чиқиб, уларнинг талабалар турар-жойи ва

ижарада яшайдиган талабалар билан ишлаш тизимини яратиш;

Фавулодда вазиятлар вазирлигининг жойлардаги бошқарма ва бўлимлари билан биргаликда ҳар бир талабалар турар-жойидаги ёнғин хавфсизлиги ва бошқа техник хавфсизлик масалаларини ўрганиб чиқиш;

талабаларга бирламчи ёнғин ва бошқа техник хавфсизлик масалалари бўйича етарли тушунтиришлар бериш;

ижарада турадиган талабалар билан гуруҳ мураббийлари, профилактика инспекторлари ва маҳалла масъуллари томонидан ҳамкорликда олиб бориладиган профилактик тадбирлар қамрови ва сифатини ошириш;

вилоят марказларига ёки Тошкент шаҳрига узоқ туманлар ва бошқа вилоятлардан ОТМларга ўқишга келиб, ижарада турадиган талабаларни вақтинчалик рўйхатга олиш механизмини ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш;

ОТМларга ўқишга қабул қилинган талабаларнинг эҳтиёжидан келиб чиқиб, талабалар турар-жойларини қуриш юзасидан ишлаб чиқилган манзилли дастурни такомиллаштириш.

Ишчи гуруҳлар жорий йилнинг 1 мартдан ўз фаолиятини бошлаши маълум қилинди. Шундай бўлсада, талабалар турар жойи муаммоси долзарб масала бўлганлиги боис, фаол фуқароларимиз томонидан ижтимоий тармоқларда кенг миқёсда муҳокама қилинмоқда.

Жорий йил 1 мартда Юнусобод тумани, Фирдавсий МФЙда содир бўлган фожеига Бош прокуратура ҳам муносабат билдириб, мазкур жиноят иши тергови Бош прокуратура томонидан назорат олинганни расмий сайтида эълон қилди.

фойдаланилмаётган ётоқхоналарни олий-гоҳлар ихтиёрига ўтказиш орқали қўшимча турар жойларини яратиш, ётоқхоналарни тадбиркорлик субъектлари тақлифларидан келиб чиқиб, давлат-хусусий шериклик шартлари асосида барпо этиш ҳисобида ётоқ ўрини ташкил этиш, ҳар бир талаба билан алоҳида ишлаш тизими орқали олий-гоҳдаги янги тузилмалардан фойдаланиб, ректорлар томонидан ётоқ жойини ижарага берувчи хонадонлар (санитария ва ёнғин хавфсизлиги нормаларига риоя этган) билан яқка тартибдаги ишларни олиб бориш шулур жумласидан. Қолаверса, ижарада турувчи талабаларнинг шароитларини ўрганиш вақтида уларни яшил, сариқ ва қизил тоифаларга бўлиш йўли билан амалий ёрдам бериш тизимини йўлга қўйиш аниқ мўддао.

Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги билан ҳамкорликда уй-жой қидиришга ихтисослашган амалда мавжуд электрон платформалар таркибидида "Талабаларга ётоқ жойлари" номли алоҳида рункини кири-тиш орқали улар учун ётоқхона ва хусусий хонадонлардан турар жой қидиришнинг мақбуллаштирилган тизимини йўлга қўйиш ҳам режалаштирилаётган ишлардан бири сифатида тилга олинди.

Яна бир муҳим масала — давлат-хусусий шериклик асосида ётоқхоналар қуриш масаласини олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги талаб даражасида эмаслигини таъкидлади. Вазирнинг қайд этишича, ётоқхоналар ижтимоий объект бўлганлиги сабабли тадбиркорларни мазкур жараёнга жалб этиш бир мунча қийинчилик туғди-роқда. Ҳисоб-китобларга кўра, 1 та 400 ўринли ётоқхонани сақлаш харажатлари бир йилда ўртача 600,0 млн.сўмини ташкил этса, талабалар томонидан ётоқхона учун тўланадиган тўловлар йилига ўртача 290,0 млн.сўмини ташкил этмоқда. Тўловлар харажатларини қопламаслиги хусусий секторни жалб қилиш имконини бермаяпти. Таҳлиллар ижтимоий объектларни қуриш ишларига ҳисса қўшаётган тадбиркорлик субъектларига қўшимча имтиёзларни бери-тиш лозимлигини кўрсатмоқда.

Қизгин баҳс-мунозараларга бой кечган "Ҳукумат соати"да ушбу йўналишида олиб борилаётган ислохотларни янада ривож-лантириш юзасидан аниқ тавсиялар берил-ди. Муҳокамалар якунида мазкур йўналиш-даги ишлар юзасидан самарали парламент назоратини таъминлашга келишиб олинди.

Ўз мухбиримиз.

МУНОСАБАТ

ЎЗХДП ФРАКЦИЯСИ КОРОНАВИРУСГА ҚАРШИ

оммавий эмлаш ишлари бўйича 3 та тақлиф билан чиқди

Улуғбек ИНОЯТОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси раҳбари.

Дунёнинг қатор давлатларида аҳолини босқичма-босқич коронавирусга қарши эмлаш жараёни бошланмоқда. Мамлакатимизда ҳам бу масалага алоҳида эътибор қаратиляпти.

Ўзбекистон Президентининг Олий Мажлиси Мурожаатномасида ҳамда Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили давлат дастурида бу борада муҳим вазифалар белгиланган.

Эмлаш ишларининг самарали ташкил этилиши халқимиз саломатлиги, шу билан бирга, жамиятимиздаги ижтимоий-иқтисодий барқарорлик нуқтаи-назаридан ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Шунинг учун бугун Олий Мажлис Қонунчилик палатасида Халқ демократик партияси фракцияси ташаббуси билан парламент эшитиши ўтказилди. Унда Санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги хизмати бошлиғи, соғлиқни сақлаш вазир ўринбосари Б.Юсупалиев ҳамда инновацион ривожланиш вазир И.Абдураҳмонов ахборот берди.

Парламент эшитишда мамлакатимизда коронавирус пандемияси даврида аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш ва санитария-эпидемиологик осойишталикни таъминлаш борасида амалга оширилаётган чора-тадбирларга алоҳида эътибор берилди. Шу жум-

ладан, аҳолини коронавирусга қарши эмлаш борасида режалаштирилаётган ишларга диққат қаратилди.

Эшитув вазирликлари ҳамда депутатлар орасидаги қизгин савол-жавоб, айрим масалаларда баҳс-мунозаралар билан ўтди. Барча сиёсий партиялар фракциялари ўз позицияси ҳамда фикр-мулоҳазаларини билдирди.

Халқ демократик партияси фракцияси мамлакатимизда аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш ва эпидемиологик барқарорликни таъминлаш борасида ҳукумат, мутасадди вазирликлар томонидан олиб борилаётган ишларни эътироф этди.

Ҳукумат томонидан тақдим қилинган ахборотни тинглаб, учта муҳим йўналишда тақлифларини берди.

Биринчи тақлиф: республика махсус комиссияси аъзолари томонидан фуқароларга аҳолини оммавий эмлаш ишлари қачон бошланиши ва қандай тартибда ўтказилиши ҳақида маълумот бериш тизимини йўлга қўйиш зарур.

Таъкидлаш жоизки, ўтган даврда пандемия оқибатлари ва унга қарши кураш тўғрисида аҳоли мунтазам хабардор этиб борилгани натижасида нолтўри маълумотлар тарқалишининг олди олинган эди.

Иккинчи тақлиф: аҳолини эмлаш бўйича ташкилий ва тарғибот ишларида депутатлар фаол иштирок этиши керак. Бу эмлаш ишлари шаффофлигини таъминлашда ҳамда аҳоли ўртасида тарғибот ишларининг самардорлигини оширишга хизмат қилади.

Учинчи тақлиф: хавф гуруҳига кирмайдиган фуқароларга пуллик асосда эмлаш ишларини ташкил этиш ҳақи, тартиби ва назорати қандай бўлиши ҳақида аниқ маълумотлар берилиши жузда муҳим.

Чуқни хавф гуруҳига кирадиганларни эмлаш жараёнида бошланғичи билан аҳоли ўртасида эмлаш хизматида пуллик асосда фойдаланиш истигади бўлган юртдошларимиз сони ошиб кетиши эҳтимоли юқори.

Биз тақлиф бериш билан чеклан-маймиз, албатта. Бу борадаги ишлар қандай амалга оширилиши, фуқаролар ҳуқуқ ва манфаатлари таъминланиши мунтазам равишда фракциямиз, парламент назоратида бўлади.

БМТ ВА ЎЗБЕКИСТОН:

ҲАМКОРЛИКНИНГ 29 БАҲОРИ

ўрناق бўлиш ҳам талаб этилади.

Аъзолик даври сарҳисоби, бу борада ҳам ҳар бир юрtdошимизда таъбири жоиз бўлса, ўзига хос гуруҳ уйғотишига асослар етарли эканини кўрсатади. 2017 йил 19 сентябрь куни Президентимиз Шавкат Мирзиёев БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида тарихий нуқта қатор жиҳатлари билан халқаро миқёсда юксак эътироф этилди ва ўртага ташланган тақлифлар бир овоздан қўллаб-қувватланди.

БМТнинг Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро конвенциясини ишлаб чиқарувчи тақлиф этилди. Самарқандда ёшлар ҳуқуқларини тарғиб қилишнинг долзарб масалаларига бағишланган Инсон ҳуқуқлари бўйича веб-форуми ўтказилди. Халқаро анжуманда "Ёшлар-2020: глобал бирдамлик, барқарор тараққиёт ва инсон ҳуқуқлари" номли Самарқанд резолюцияси қабул қилинди. Шу билан бирга, мазкур резолюция БМТ Бош Ассамблеяси 74-сессиясининг расмий хужжати сифатида тақдим этилди.

Ўз навбатида, инсон ҳуқуқларини таъминлашда ҳам қатор тақлифлар билдирилиб, бу борада қатор амалий қадамлар ташланди. Жумладан, Президентимизнинг 2019 йил 22 апрелдаги "Бола ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори билан Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) ўринбосари — Бола ҳуқуқлари бўйича вакил лавозими жорий этилди. Бу инсон ҳуқуқларини турли ёш категориялари бўйича янада аниқроқ ўрганиш ва таъминлаш учун қўйилган катта қадам бўлди.

Ўзбекистон ички ва ташқи сиёсатида инсон ҳуқуқларини таъминлаш ва бу борадаги халқаро мажбуриятларини бажаришга содиқлигини Президент Шавкат Мирзиёев БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессиясида сўзлаган нуқтада яна бир бор қатъий намоиш қилди.

БМТ Бош Ассамблеяси 75-сессияси доирасидаги мамлакатимиз илк бор иштирок этган сайловда Ўзбекистон учун БМТга аъзо 191 давлатдан энг кўпчилиги — 169 таси овоз берди. Бу тарихий эътироф Ўзбекистоннинг инсонларварлик сиёсати мамлакат ичкерисиди ҳам ташқарисиди ҳам янада кенгроқ қулоч ёйишига катта замин яратди.

Ташкилотга аъзолик унинг Низомига фақатгина сўзда амал қилиб, тақлифларини шунчаки қўллаб-қувватлаш дегани эмас. Инсониятни қўйнаётган масалалар ечимига доир тақлиф ва ташаббуслар кўрсатиш ҳамда амалга оширишда

"Ўзбекистон овози" мухбири Тоштемир ХУДОЙҚУЛОВ тайёрлади.

МУРОЖААТНОМА

“Темир дафтар”га киритилган ҳар бир фуқарони камбағалликдан чиқариш бўйича “мотивация, кўникма ва молиявий кўмак” таъминоти асосида янги механизм жорий этилади.

Дунёқараш ўзгармаётгани, билимсизлик ва масъулиятсизлик ижро тизимидаги энг катта муаммо

Жухра ШОДИЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, УзХДП фракцияси аъзоси.

Президентимизнинг Олий Мажлисига ҳамда халқимизга Мурожаатномасида “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили” Давлат дастурини тасдиқлаш тўғрисидаги фармонда мамлакатимизда ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва аҳоли ўр-тасида соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, юқори иқтисодий ўсишга эришиш ҳисобидан халқимизнинг фаровонлигини ошириш ва кундалик ҳаётидаги муаммоларни ҳал этиш устувор вазифалар қилиб белгиланган.

Жорий йил 2 февраль куни Президентимизнинг мамлакатимиздаги сиёсий партиялар раҳбарлари билан ўтказган очик мулоқотида кенг қамровли таклиф-таъсиялар билдирилган ҳамда Давлат дастурида белгиланган устувор йўналишлардан келиб чиқадиган долзарб вазифалар муҳофизат этилган эди.

Бугунги сиёсий партиялар дунёқараш, иш услуби, зиммасига олаётган юкларимиз кечяги ўлчамларга тўри келмайди. Сиёсий партиялар ўз депутатлари орқали халқимиз ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишда фақат кабинетда ўтирмасдан, ишчанлик шароитида ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ўрганиши, айни пайтда, уларнинг ечимини бўйича таклифлар бериши, айниқса, таъсирчан парламент ва жамоатчилик назоратини олиб бориши керак. Давлат ва жамият ҳаётига доир кенг қўламли ислохотлар самардорлигини ошириш жараёнида партия ташкилотлари ва депутатлик гуруҳлари фаол иштирокчига айланиши лозим. Партияимизнинг электрорат мафтаатлари ҳимояси билан боғлиқ принципиал масалалардаги сиёсий фаолиятини кучайтириш энг муҳим масала

ҳисобланади. Давлат дастури ижросини самарали ташкил этиш масалалари юзасидан давлатимиз раҳбари томонидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида Президентимиз: “Бу дастурни ҳануз давом этаётган пандемия шароитида, глобал инқироз кучайиб бораётган мураккаб бир вазиятда амалга оширишимизга тўғри келади. Ҳар қанча қийин бўлмасин, 500 минг нафар ёш ва 200 минг аёлни иш билан таъминлаш ҳамда 300 минг аҳолини камбағалликдан чиқариш лозим. Агар “маҳаллабай” тизимини жойига қўйиб, давлат идоралари дастурдаги вазифаларни кунт билан, илм билан, ақл билан бажарса, кескин ўзгариш бўлади”, – деган эди.

Белгиланган вазифалардан келиб чиққан ҳолда УзХДП фракцияси ва партия Марказий Кенгаши Ижроия қўмитасининг кўшма мажлисида партиянинг парламентдаги фракцияси ҳамда маҳаллий Кенгашлардаги 1600 нафарга яқин депутатлардан иборат партия гуруҳлари фаолияти танқидий таҳлил этилди. Мамлакатимизда худудларни комплекс ривожлантириш, камбағалликни қисқартириш, иқтисодий-ижтимоий соҳалардаги дастурларни амалга ошириш, бандликка кўмаклашиш йўналишларида депутатлик корпуси иш-тирокини кенгайтириш бўйича таклифлар билдирилди.

Ана шу таклифлар асосида 6 та йўналишда 40 дан ортиқ вазифани ўз ичига олган “йўл харита”си қабул қилинди. Бу ниятни бидиради? Бундан буюн барча даражадаги депутатлар корпусининг “туман-вилоят-марказ” тартибда ишлаш тизими жорий этилади. Ўзбекистон ХДП жойлардаги ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этиш бўйича “маҳаллабай” ва “фуқаробай” тартибдаги ишларни ташкил қилишда янги ишлаб чиқилган механизм ва дастур асосида қатнашади. Партиянинг “Депутат маҳаллада” лойиҳаси орқали “Темир дафтар”, “Ёшлар дафтари” ва “Аёллар дафтари”га киритилган фуқаролар билан секторлар кесимида манзилли ишлаш, фаол депутатлар, профессионал тренерлар, психологлар, муваффақиятли тадбиркорлар иштирокида мотивацион тренинглар ҳамда “мастер класс”лар йўлга қўйилади. “Аёллар қаноти” ва “Ёшлар қаноти”га фаол ёшлар ва хотин-қизларни кенг жалб этиш бўйича партиянинг алоҳида дастури қабул қилинади. Давлат дастурининг мазмун-моҳиятини аҳолига тушунтириш мақса-дида депутатлар томонидан жойларда учрашувлар ташкил этилиб, тарғибот ишлари олиб борилади. Боқимандалик кайфиятига қарши маҳаллалар даража-сида тарғибот ишларини кучайтирилади. Давлат дастурида ижтимоий соҳани ри-

вожлантиришга қаратилган вазифалар, жумладан, партия дастурий мақсадлари билан бевосита боғлиқ бўлган бандлар ижросини таъминлаш бўйича парламент ва депутатлик назорати ўрнатилади.

– Раҳбар кўп, масъуллар кўп, лекин халқнинг дарди билан шуғулланидиган одам йўқ. Ҳамма қарорларни бажарса бўлади. Энг катта камчилик – назорат йўқ, вазирлар, ҳокимлар ўзини қийнамайди, – деган эди Президентимиз видеоселектор йиғилишида афсус билан. Бу гаплардан кейин ҳам ўзимизга тегишли ҳулоса чиқариб олмасак, уят бўлади.

Қаранг, 2017-2021 йиллар оралиғида 2 мингга яқин фармон ва қарор қабул қилинган экан. Лекин таъкидланганидек, ушбу ҳужжатларнинг бажарилиши қонқарсиз даражада бўлиб қолмоқда. Натижада аҳолининг турмуш тарзини фаровонлаштириш, тадбиркорларга зарур шарт-шароитлар яратиб беришда ҳамон бюрократик дунёқараш, эскича муносабатлар тўсиқ бўлмоқда. Шунинг учун бу борада ижронини лойиҳа босқичида режалаштириш, ижронини ташкил этиш ва кўмаклашиш, ижронини баҳолаш, ижронини назорат қилиш каби 4 босқичли самарали тизим ташкил этиш назарга тутилмоқда. Бу давлат идораларида ижрога ҳалақит бераётган ортиқча вазифа ва функцияларни қисқартирилишига асос бўлади.

Давлатимиз раҳбари: “Ижро тизимидаги энг катта муаммо – дунёқараш ўзгармаётгани, билимсизлик ва масъулиятсизлик” – деб қўрсатиб ўтган эди Мурожаатномада. Тизим асосида жойларга чиқилиб, қарорлар ижроси юзасидан манзилли ва тематик ўрганишлар ўтказилади, комплекс тадқиқот асосида муаммолар аниқланиб, ҳал этилади. Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қарорларини тайёрлаш жараёнида улар электрон ахборот тизими орқали жамоатчилик муҳофизатига қўйилади ва бу борада билдирилган таклиф ҳамда мулоҳазалар эътиборга олинади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҳужжатлари ва топшириқлари ижросини ташкил этишда жамоатчилик иштироки ва назоратини кенг йўлга қўйиш мақсадида “жамоатчилик эшитувлари” ва “жамоатчилик мониторинги” тизимлари жорий этилади. Фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари ва фуқаролар ва жараёнда фаол иштирок этади. Бунда айнан фуқароларнинг хоҳиш-истаклари биринчи навбатда инобатга олинади. Жисмоний ва юридик шахсларга Президент ҳужжатлари ижроси юзасидан мурожаат қилиш имконини берадиган мобил илова ишга туширилади. Бу давлат идоралари ва ташкилотларнинг жамоатчилик олдидаги жавобгарлигини кучайтиради.

Урол УРАБЗОЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги УзХДП фракцияси аъзоси.

«Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, 12-15 фоиз ёки 4-5 миллион аҳолиимиз камбағал... Уларнинг бир кунлик даромади 10-13 минг сўмдан ошмайпти, дегани. Ёки бири оилада машина ҳам, чорва ҳам бўлиши мумкин, лекин бир киши оғир касал бўлса, оила даромадининг камиди 70 фоизи уни давлатишга кетади. Хўш бундай оилани ўзига тўқ дейиш мумкинми?»

Президент сифатида мени одамларимизнинг овқатланиши, даволаниши, болаларини ўқитиши, кийинтириши каби ҳаётий эҳтиёжлари нима бўлапти, деган савол ҳар кун қийнайдми.

Юқоридаги сўзларни Президент айтди. Дард билан, изтироб билан айтди. Тўғриси айтганда, маъзур масала биз депутатларни ҳам қийнаши керак. Муаммо ечимини учун курашмоғимиз лозим.

Бу йилги Давлат дастури билан танишар эканмиз, инсон омили, унинг қадрига қанчалар юқори эътибор қаратилганининг гувоҳи бўламиз. Яна бир бор эътибор берайлик. Дастур 274 та банддан иборат бўлиб, бешта йўналиш ичиде учинчиси – иқтисодий-иқтисодиётни ривожлантириш ва инвестицияларни фаол жалб қилиш ҳамда тўртинчи йўналиш – ижтимоий ривожланиш соҳасида энг кўп вазифалар белгиланган. Қаранки, дастур муҳофизатига фуқароларимиз томонидан энг кўп таклиф ва фикрлар ҳам ижтимоий соҳага билдирилди. Муҳими, Давлат дастурида белгилаб берилган вазифалар амалда бажарилиши лозим. Бор куч-ғайратимизни шунга сафарбар қилишимиз керак.

Камбағаллик кеча ёки бугун пайдо бўлган тушунча эмас. Кибитий тилда камбағаллик бу – меҳнат қилиш, авлодлар узвийлигини давом эттириш, ҳаётий эҳтиёжларни қондириш имкониятига эга бўлмаган шахс ёки ижтимоий гуруҳларнинг иқтисодий ҳолатларини ифодаловчи кўрсаткич. Камбағаллик нисбий тушунча бўлиб, ҳар бир жамиятда қабул қилинган турмуш даражасининг умумий стандартига боғлиқ.

Камбағалликни қисқартириш ислохотларнинг муҳим йўналиши

Бу борада нима ишлар қилинди ва қилинмоқда?

Таҳлил, сарҳисоб ва режа...
Ўтган йилимиз сарҳисобида эҳтиёжманд оилалар, аёллар ва ёшлар билан ишлаш бўйича янги тизим жорий этилди. Ушбу тизим орқали 527 минг нафар инсоннинг бандлиги таъминланди. Ижтимоий нафақа олувчилар сони 2 баробарга – 1,2 млн нафарга кенгайди. Уларни қўллаб-қувватлаш мақсадида 2016 йилга нисбатан бюджетдан 5 баробар кўп маблағ ажратилди.

Ўз-ўзини банд қилган аҳолига солиқ имтиёзларининг берилиши кўплаб чекловларнинг бекор қилиниши натижасида 500 минг нафар инсоннинг расмий бандлиги таъминланди. Деҳқон хўжаликлари ва томорқа ерлари учун 300 млрд сўм имтиёзли кредит ва субсидиялар ажратилди.

Бу йил маҳаллаларда аҳолини касб-хунарга ўқитиш бўйича мингдан зиёд марказлар ташкил этиладиган бўлди. Бунда касб-хунарга ўқитилган ҳар бир шахс учун ўқув марказларига 1 миллион сўмгача субсидия берилиб, бунинг учун бюджетдан 100 миллиард сўм ажратилади. Ўқув курсларини тамомлаб, ўз бизнесини бошламоқчи бўлган фуқароларга усқуналар харид қилиш учун 7 миллион сўмгача субсидиялар берилади.

Шунингдек, ҳар бир тумanning имконияти ва ривожланиш йўналишидан келиб чиқиб, деҳқончилик билан шуғулланидиган оилаларга 10 сотихдан 1 гектаргача ер майдонлари ажратилади.

Эҳтиёжманд аҳоли бандлигини таъминлашга Бандликка кўмаклашиш ҳамда Жамоат ишлари жамғармаларидан 500 миллиард сўм йўналтирилади. Пандемия шароитида ўз ишини йўқотган аҳоли камбағалликка тушиб қолганига йўл қўймаслик кераклиги таъкидланган. Бу йилдан бошлаб янгича тизим жорий этилади. Яъни, унга қўра, вақтинча ишсизлик нафақаси 3 баробар (223 минг сўмдан 680 минг сўмга) оширилади ва бунда 6 та ҳужжат талаб этиладиган эски бюрократик тартиб бекор қилинади.

Кўриниб турибдики, аҳоли фаровонлигини ошириш, камбағалликни қисқартириш бўйича катта ислохотлар олиб борилаётган. Ўтган йилдаги ишларнинг

узвий давомини сифатида жорий йилда ҳам бу борадаги ишлар янада кенгайди. Албатта, бундан кўзланган мақсад ҳар бир фуқаро ҳаётдан рози бўлиб яшashi учун шароит яратишдан иборат.

Камбағалликни қисқартириш Жиззаҳ Вилояти мисолида

Камбағалликни қисқартириш бўйича белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида вилоятнинг ҳар бир худудиде ишчи гуруҳлари ташкил этилган. Улар томонидан ҳар бир сектор худудида қайта хатлов ўтказилиб, эҳтиёжманд оилалар сони аниқланди ва “Темир дафтар”га киритилиб борилади. Ҳозирги шароитда бир вақтнинг ўзида пандемияга қарши курашиш ҳамда иқтисодий-иқтисодий тиклаш, шу орқали аҳоли бандлигини таъминлаш ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича тизимли ишлар олиб борилаётган.

Вилоятда қайта хатлов натижасида 2020 йил якунига аниқланган эҳтиёжманд оилалар сони 17 036 тани ташкил этиб, оила аъзолари сони 75 708 тани, улардаги меҳнатга лаёқатли ишсизлар сони 21 307 тани ташкил этди.

Йил давомида амалга оширилган ишлар натижасида 15 580 та кам таъминланган оилаларнинг 21 092 нафар (99,0%) ишсиз аъзолари ишга жойлаштирилди.

Шаҳар ва туман Кенгашлари қарорлари асосида рўйхатдан чиқарилган оилалар 12 332 тани 72,4 фоизни ташкил этди. Улардаги иш билан таъминланган меҳнатга лаёқатлилар 17 091 тани 80,2 фоизни ташкил этмоқда. Айни кунда вилоятда камбағалликни қисқартириш жараёнида аёллар ва ёшларга касб-хунарга ўргатишга алоҳида эътибор қаратилаётган. Чунки уларни касб-хунарли қилмай туриб, бандлик муаммосини ҳал этиш мушкул.

Ислохотлар қўламини кенг, шароитлар етарли. Бугун ишламан, иш ўрни яратаман, оилам даромадини ошираман деган одамга ҳеч қандай тўсиқ йўқ, деб кўп гапирамиз. Аммо жойларда маълум тўсиқлар бор. Энг катта тўсиқ – айрим раҳбарларнинг лоқайдлиги. Шу босидан ҳам депутатлар фаоллик кўрсатса, айниқса, маҳаллий Кенгашлар депутатларидан фаоллик талаб этилади.

ЎЗХДП ДЕПУТАТЛИК ГУРУҲИ ТАШАББУСИ БИЛАН

Мақтабгача таълим муассасаси — тарбиянинг муҳим босқичи

Жарқўрғон туманида МТТ фаолияти ўрганилганда, кўплаб хато ва камчиликлар аниқланди

Мақтабгача таълим тизимини ривожлантириш, фаолиятини такомиллаштириш борасида амалга оширилаётган ишлар кишини қувонтиради, албатта. Айниқса, янгидан қад ростлаётган мақтабгача таълим ташкилотлари, уларда яратилаётган шарт-шароитларни кўриб, кўз яйрайди. Бироқ айрим худудларда бу борада ҳал этилиши керак бўлган муаммолар ҳам йўқ эмас.

Яқинда халқ депутатлари Жарқўрғон туман Кенгашидаги Ўзбекистон ХДП депутатлик гуруҳи ташаббуси билан “Мақтабгача таълим тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарор ижросини таъминлаш ҳамда Ўзбекистон ХДПнинг 2020-2024 йилларга мўлжалланган амалий Ҳаракат дастурига асосан туманда олиб борилаётган ишлар атрофида ўрганилди.

Норбой ШОМУРОДОВ,
“Нуроний” жамғармаси Жарқўрғон туман Кенгаши аъзоси, халқ депутатлари туман Кенгашидаги партия гуруҳи аъзоси:

— Ҳозирги кунда худудда 92 та мақтабгача таълим ташкилоти (шундан 50 таси давлат-хусусий шерикчилик асосидаги муассаса) фаолият кўрсатмоқда. Уларда 7 минг 216 нафар ўғил-қиз таълим-тарбия олади. 2019-2020 йилларда 17 та муассасада 2 миллиард сўмга яқин қурилиш-таъмирлаш ишлари амалга оширилган.

Ёш авлодга таълим-тарбия беришда ривожланган давлатлар амалиётини қўллаш ва юксак билимга эга педагогларни жалб қилиш устувор аҳамиятга эгаллиги ҳеч бичимизга сир эмас. Худуддаги муассасаларда меҳнат қилаётган 498 нафар педагог ва 242 нафар тарбиячидан 160 нафари ўтган йили олий таълим муассасаларида таъбирба орттирди, 50 нафари эса қайта тайёрларидан ўтказилди. Ўқув тарбия жараёнларини янада мустаҳкамлаш ва ёш авлодни Ватанга муҳаббат руҳида

олинган, ҳолос. Ўтган йили давлат хизматлари марказига 420 та мурожаат тушган бўлса, шундан 220 нафар болага боғчага йўланма берилган.

Туманда кадрлар етишмаётгани ҳам оғриқли нуқталардан биридир. Қарийб 700 нафарга яқин устоз-педагогининг 242 нафари олий таълим муассасаларида муассасаларда таълим олишми мумкин.

Худудда нодавлат мақтабгача таълим ташкилотлари сонини кўпайтириш борасида ҳам дадил қадамлар ташланмоқда. Айни кунларда шу йўналишдаги 1 та даргоҳ янгидан қурилаётган бўлса, 6 та сида таъмирлаш ва реконструкция ишлари давом этмоқда. Муҳими, бу қурилиш ишларининг сифати, ажратилаётган маблағларнинг мақсадли ишлатилишини биз депутатлар назоратга олишимиз зарур.

Зулайхо САМАНОВА,
7-умумий ўрта таълим мактаби директори, халқ депутатлари туман Кенгашидаги партия гуруҳи аъзоси:

— Соҳада кўплаб ютуқлар қўлга киритилган бўлса-да, ечимини кутаётган муаммолар ҳам йўқ эмас. Худудда 7 ёшгача бўлган болалар сони 19 минг 884 нафарни бўлиб, 7 минг 216 нафари МТТга қамраб

Матълумки, фарзандларимизнинг соғлом бўлиб вояга етишида жисмоний тарбия ва спорт машғулоти муҳим ўрин тутди. Бунинг учун тўғрақлар ташкил қилиш ва спорт анжумлари билан таъминлаш зарур. Аммо, айрим муассасаларда бунга бадарқ қаралаётгани ачинарли, албатта. Баъзи мақтабгача таълим ташкилотларида тиббий хизмат кўрсатиш замон талабига жавоб бермайди. Шифокорлар билан таъминлаш даражаси эса бор-йўғи 20 фоизни ташкил қилаётгани янада таассуфли.

Раъмон ҚОРАЕВ,
5-умумий ўрта таълим мактаби ўқитувчиси, халқ депутатлари туман Кенгашидаги партия гуруҳи раҳбари:

— Ўрганишлар давомида 12-, 18-, 27-, 30-, 36-, 38-, 39-, 41-сонли

мақтабгача таълим ташкилотларида болажонларни озиқ-овқат билан таъминлашда камчиликлар кўзга ташланади. Очиги, бу ҳолатни қандай баҳолашга ҳам ҳайронсан киши. 6-, 12-, 13-, 27-, 30-, 33-, 41-ҳамда 45-сонли боғчалар эса тоза ичимлик суви билан таъминланмаган. Ота-она фарзандини ишончли қўлларга топширганини, хавфсиз ерда ўтирганини, ҳеч нарсадан қамий йўқлигини билган ҳолда ишда қўнгли тинч ўтиради. Ҳаёлини бир ерга қўйиб, меҳнат қилади. Шундагина ишда барака бўлади.

Яна бир ачинарли ҳолат: 6-, 26-, 41-сонли мақтабгача таълим ташкилотлари Давлат архитектура ва қурилиш назорати инспекцияси ходимлари томонидан фойдаланишга яроқсиз, деб топилган ҳамда капитал

таъмирлаш ишлари олиб борилиши керак, деган ҳулосага келинган. Айримларида эса тозаланиш сақлаш, гигиена қоидаларига қатъий амал қилинмаётгани аниқланди. Ўрганишлар давомида 33-сонли мақтабгача таълим ташкилотиде бир хонали ошхона фаолият юритаётганига гувоҳ бўлдик. Жиҳозлар етишмайди. Қўл ва идиш ювадиган воситалар йўқ. Таомнома тузилмаган ҳамда овқат санитария талабларида зид равишда ўқоқда пишириляпти...

Худуддаги 6-, 13-, 36-, 41-сонли мақтабгача таълим ташкилотларида ҳам шунга ўхшаш нохуш ҳолат кузатилди. Бир хонадан иборат омбухоналардаги музлаткичлар ишламайди. Гушт ва гушт маҳсулотлари учун зарур асбоб-усқуналар йўқ. Кузги-қишки масвумга захира ҳозирланмаган. Озиқ-овқат маҳсулотларининг сифатини тасдиқловчи тегишли ҳужжат мавжуд эмас.

Тартиб-интизом бор жойда муваффақият бўлади. Ютуқлар қўлга киритилади. Бунинг ҳаётининг ўзи кўрсатиб турибди. Ўрганишлар жараёнида 11-, 12-, 13-, 14-, 18-, 27-, 30-, 31-, 33-, 36-, 38-, 39-, 41-сонли мақтабгача таълим ташкилотларида соат 10 гача йўқлашлар ниҳоясига етказилмагани аниқланди. Тарбиячилар машғулот ўтказишга тайёр эмас, ишланмалар ёзилмаган. Даргоҳларда мебель, стол-стул, чойшаб, сочлик, парда, гилам етишмайди...

Алишер МАМАТМУРОДОВ,
Ўзбекистон ХДП Жарқўрғон туман Кенгаши раиси, халқ депутатлари туман Кенгашидаги партия гуруҳи аъзоси:

— Президентимизнинг Олий

“Ўзбекистон овози” муҳбири Абдумалик ҲАЙДАРОВ ёзиб олди.

МУРОЖААТНОМА

Сўнги 4 йил давомида суд-ҳуқуқ соҳасини ислоҳ этиш борасида дадил қадамларни қўйдик. Бу йўналишдаги устувор масалалар юзасидан 40 дан ортиқ қонун, фармон ва қарорлар қабул қилинди.

ЎЗ КАСБИНИНГ ФИДОЙИЛАРИ

ҲУҚУҚИНИ ТАЛАБ ҚИЛГАН ФУҚАРО БУРЧИНИ ҲАМ БИЛИШИ ЛОЗИМ

Ҳар қандай жамият ривожининг муҳим мезонларидан бири фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлашдан иборат. Шу боис ҳам инсон ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади. Юртимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар орасида ана шу ҳаётий ҳақиқат ҳам ўз исботини топган. Саҳифамиз меҳмони юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси кримнология кафедраси бошлиги Қумриниса Раимқулловна Абдурасуллова ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга етув мутахассис кадрларни тайёрлашдек масъулиятли ишга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда.

Қумриниса Абдурасуллова 38 йиллик илмий-педагогик фаолияти давомида ҳуқуқ соҳасида кўплаб дарслиқлар яратиб, монография (Scopus маълумотлар базасига киритилган), қўлланмалар ва илмий мақолалар ёзишга эришди. Унинг бевосита илмий раҳбарлигида тўрт нафар юридик фанлар доктори, етти нафар юридик фанлар бўйича фалсафа доктори диссертациялари ҳимоя қилинган. Самарали ҳалол меҳнати, интилишлари эвазига ИИВ Академияси шахсий таркиби ва раҳбариятининг ҳақли равишда ҳурмат-эътиборга сазовор бўлган, кўп бора рағбатлантирилди, фахрий ёрликлар билан тақдирланган.

— Инсоннинг катта ҳаётга парвози, аввало, оиладан бошланади, унинг келгуси тақдирини кўп жиҳатдан оилада шаклланади. Бугунги ютуқларингиз, эришган макеингизда оилангиз таъсири, ота-онангиз ўғитларининг ўрни бўлса керак?

— Шубҳасиз, шундай. Отам Абдурасул Раимқул шифокор-жарроҳ, онам Ҳақимова Шуқри ҳамшира бўлиб ишлаган. Отамдан олган энг катта ҳаётий сабоғим — меҳнатдан қочмаслик. Отам барча иллатларнинг боши дангасалик, деб кўп уқтирардилар. Биз, фарзандларнинг вақтимизни бекорчи ишларга сарфлашимизга йўл қўймас, ўқидан бўш вақтимизда ҳам фойдали юмушлар билан банд бўлишимизга унвандлар. Меҳнатга ошнолик ҳаёт тарзими айланган, ҳанузгача бекор ўтиришни ёмон кўраман.

Шу ўринда устозларим ҳақида ҳам эслаб ўтишни истардим. Академик Отабек Эшонов, профессор Фулом Аҳмедов, академик Ҳожиқабар Раҳмонқул каби олимларнинг ўғитлари менга нафақат ҳуқуқ соҳасида, балки

ҳаётда ҳам, талабалик йилларимда, аспирантурада, илмий фаолиятимда, кейинчалик педагогик фаолиятимда ҳам йўлчи юлдуз бўлди, десам адашмайман.

— Оилангизда ҳуқуқ соҳасини танлаган фақат сиз экансиз, бунга нима сабаб бўлган?

— Табиатан ҳар бир ишда адолат бўлишини истайман. Ноҳақлик бўлса, ўзимни тутиб туролмайман, албатта фикримни очик-ошкора билдираман. Эҳтимолки, шу сабаб ҳам ҳуқуқшунос бўлишни тақдирим деб билдим. Тақдир тақозоси билан турмуш ўртоғим Йўлдош Каракетов ҳам ҳуқуқшунос эдилар. Кейинчалик фарзандларимиз ҳам бизнинг йўлимизни танлашди.

— Турмуш ўртоғингиз ҳаётдан эрта кўз юмган эканлар. Уч нафар вояга етмаган фарзанд тарбияси, рўзгор тебратиш масъулияти, ҳам илмий изланиш билан шугулланиш нозик аёл елкасига оғирлик қилмаганми?

— Албатта, осон бўлмаган. Аммо, биласизми, инсонда кучли истак, интилиш бўлса, барини удалайди. Қолаверса, пулат оловда тоблангани каби айнан оғир шароит инсонни янада чарқлайди, ички ресурсларини ишга солиб, унинг кучига куч қўшади. Табиийки, бу йўлда баъзи нарсалардан воз кечиши: гап-гаштаклардан, ортиқча сарф-ҳаражатлардан ўзини тийишга, кези келганда, тунларини бедор ўтказишга, бир эмас, икки-уч жойда елиб-югуриб ишлашга тўғри келади. Бу қийинчиликлар ўткинчи экани, истиқболда нурли кунлар келиши умиди мени олға интилишимга туртки бўлган. Яратганга бевадд шукурки, фарзандларим юзмини ёруғ қилишди, ҳар жиҳатдан баркамол бўлиб вояга етишди. Бари олий маълумотли, ҳозирда нуфузли вазифаларда эл-юрт хизматида камар-басталар.

— Ноҳақликка гувоҳ бўлсан, очик-ошкора гапираман, дедингиз. Аммо бу ҳаммага ҳам ёқмайди...

— Тўғри, шу сабаб ҳам ҳаётда панд еган пайларим бўлган. Аммо бу меннинг ҳаётий принципларимдан воз кечишга мажбур қилмади. Адолатни ўрнатиш учун бировга адоват қилиш, низолашиш шарт эмас. Аслида ҳатто фарзандларимга ҳам овозимни баландлатган эмасман. Вазиятга муносабатингизни мантқиқий тушунтира била олсангиз, қарши тараф сизни тушунади, яъни фикрни тўғри еткази олиш керак. Ҳаётда барча нарсага меҳнати билан эришган, бировнинг ҳақиқа, дилига озор бермаган инсон нимадан кўрқиб қўйиш мумкин?

— Академияда таълим қай тарзда амалга оширилади?

— Лицей битирувчилари 3 йил мобайнида барча фанлардан тўлиқ ўзлаштириб, академияда ўзи танлаган мутахассислиги бўйича ўқитилади. Академияда 7 йўналиш бўйича мутахассислар тайёрланади. Булар: тергов фаолияти, тезкор кидирув, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, экспертиза йўналиши, хизмат фаолиятини психологик таъминлаш, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш, жиноий жазоларни ижро этиш йўналишларидир. Бундан ташқари, касбий тайёрларлик, раҳбар кадрларни тайёрлаш курслари ҳам бор. Ўқитиш тизимида 50 фоиз назария ўргатилса, 50 фоиз амалиётдан дарс берилди. Битириш арасида курсантлар муайян йўналиш бўйича комиссия суҳбатидан ўтади, психологик тест ҳам ўтказилади ва тегишли хулоса берилди.

— Анъанавий таълимга кредит-модуль тизимини жорий этиш тобора фаоллашмоқда, бу тизимга муносабатингиз қандай?

— Давлатимиз раҳбари томонидан 2019 йилнинг 8 октябрида “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги Фармон имзоланди. Ушбу дастуриламал ҳужжатда “республикадаги камиди 10 та олий таълим муассасасини халқаро эътироф этилган ташкилотлар (Quacquarelli Symonds World University Rankings, Times Higher Education ёки Academic Ranking of World Universities) рейтингининг биринчи 1 000 та ўринидаги олий таълим муассасалари рўйхатига киритиш ва олий таълим муассасаларида ўқув жараёнини бошқича-бошқича кредит-модуль тизимига ўтказиш” белгилаб берилди. Демак, биз илгор стандарт ва тизимларни олий таълим муассасаларига татбиқ этиш йўлидан жадал кетмоқдамиз ва буни албатта олқишлаш керак.

Анъанавий олий таълим тизимида профессор-ўқитувчилар шунчалик

ахборотни қабул қилувчи ва узатувчи субъект бўлади, талаба эса ўқув жараёнининг объекти сифатида ахборотни қабул қилувчи вазифасини бажариб, асосий вақтини аудиторияда маъруза машғулотларини тинглашга сарфлашга тўғри келади. Ҳозирда глобаллашув жараёни жаддаллашиб, ахборот олиш, халқаро илмий-техник маълумотлар базаларидан фойдаланиш имкониятларининг кенгайгани талабалар мустақил таълимини ривожлантириш масаласини кун тартибига олиб чиқмоқда. Аммо ҳар қандай халқаро тажрибани кўр-кўрона, ўз қадриятларимизни ҳисобга олмасдан тўғридан-тўғри татбиқ этиш маъқул эмас, яъни унинг ҳар бир элементини чуқур таҳлил қилган ҳолда илмий асосларга таяниб амалга ошириш тарафдориман.

— Янги таълим тизими бизга нималар беради?

— Мазкур тизимнинг олий таълимга ҳақиқий билиминини юзага чиқаришга замин яратди. Модуль таълимида энг катта урғу талабанинг мустақил таълим олишига қаратилади. Педагог талабанинг ўзлаштириш жараёнини бошқариш, маслаҳат беради, текширади, яъни мувофиқлаштирувчилик вазифасини бажаради. Бундан ташқари, таълимнинг кредит тизимида талабалар бир олийгоҳдан бошқасига ўтиши мумкин. Айнан ушбу тизим талабаларимизнинг илгор хорижий университетларда ўқишини давом эттиришига ҳамда мураккаб бюрократик тўсиқларни олиб ташлашга имконият яратди.

— Сизнингча, ички ишлар органларида хизмат қилишни мақсад қилган инсон қандай хусусиятларга эга бўлиши керак?

— Аввало, касбини севиши керак, инсонларни севиши керак. Булажак ҳуқуқни муҳофаза қилиш ходими ўзлар ташвишини ўзиники каби ҳис эта билиши муҳим ҳусусият, назаримизда.

Кўпчилик бу соҳа ходимларини совуққон бўлади, деб ҳисоблайди. Албатта, буни касб тақозо этади. Мен курсантларни ҳамisha кўпроқ қўшимча адабиётлар ўқишга ундайман. Масалан, фалсафа мутахассиси фикрини чарқлашга, бадиий адабиёт эса инсон қалбини очилишига хизмат қилади. Инсон қалби — улғунгемат. Бировнинг дардига ҳамдард бўла олмайдиган ҳиссиз одам қандай касбда бўлишидан қатъи назар, жамият учун хавфлидир.

— Кейинги пайларда ҳуқуқ-тартиб органларига эътирозлар ҳам учраб турибди...

— Академияни тугатиб кетадиганларнинг билим савияси ҳар хил. Ишга борганидан кейин ҳам ўзини турли томондан кўрсатадиганлар бор. Албатта, ҳуқуқ-тартибга масъул бўлган ходимларнинг маънавияти, маданияти, тарбияси юксак даражада бўлиши шарт. Шу боис ҳам тизимдаги гуруҳ орасидаги “қурмақлар” га қарши курашишга астойдил бел боғланган.

Фуқаролик жамияти қуришининг асосий омилларидан бири фуқароларнинг ўз ҳуқуқларини билишларидир. Ҳозир фуқаролар ўз ҳуқуқларини англаган ҳолда тизимда мавжуд айрим салбий ҳолатларга ўринли эътирозларни билдиришмоқда, буни ижобий ҳолат деб баҳолайман. Аммо шу билан бирга, фуқаролик бурчига ҳам амал қилиш талаб этилади. Фақат ҳуқуқ эмас, бурч борасидаги қарашларимизни ўзгартиришимиз, жамиятда ана шу маданиятни шакллантиришимиз лозим.

— Келгусида режаларингиз билан ўртоқлашсангиз?

— Инсон ўқиб-ўрганишдан, ўсишдан тўхтамаслиги керак. Илмий ва педагогик фаолиятимнинг катта бир йўлини босиб ўтган бўлсам-да, бу йўналишда яна излансам, замонавий англи авлод дарслиқларини яратиш, соҳа ривожига ўз ҳиссамни қўшсам дейман.

Дилдора Йўлдошева,
“Ўзбекистон овози” мухбири.

БАҲОРНИНГ БИР КУНИ ЙИЛГА ТАТИЙДИ

Далаларда деҳқоннинг интиқиб кутгани кўпкам нафаси сезилиб қолди. Унинг яхши ният билан кўзда қадаган уруғлари аллақачон униб чиққан, бутун қиш бўйи қор тагида қаддини ростлаб олишга ҳам улгурган. Вақтида меҳнат қилган, бой тажрибаларидан ўринли фойдаланган фермерлар галла майдонлари жозибаси бугун ўзгача.

Каттақўрғон тумани экин майдонлари, боғларидаги кўккам таровати кўзларни қувонтиради, деҳқон қалбини яшатиб, уни эзуликлар сари чорлайди. Туман кишлок ҳўжалик бўлимининг бошлиги Азимжон Ризанов эрта баҳорнинг ҳар бир дамидан самарали фойдаланаётган фермерлар, ММТПлар ҳақида гапиради:

— Мирзо Улғубек номли ММТПда бажарилаётган ишлар анча қувончи, — дейди у. — Бу ҳудудда 14 та фермер ҳўжалиги бор. Фермерларнинг ҳаммаси илгор, ҳаммаси меҳнатқаш, улар ҳар бир юмушни ўз вақтида бажаришга одатланган. Фермерлар билишадими, баҳорнинг бир куни йилга татийди. ММТП раиси Жамшид Шодиев ишбилармон, ғайратли йигит. Унинг ўз фермер ҳўжалиги ҳам бор.

Азимжон Ризанов Жамшид Шодиев ишлари ҳақида гапира экан, унга сийм қоқиб, кабинетига тақлиф қилади. ММТП раиси узоқ куттирмади. Бошлик хонасига қотмадан келган, баланд бўйли, юз-кўзларидан табассум балкиб турган йигит кириб келди. Танишдик. Қишлоқ ҳўжалик бўлими бошлиги ММТП раисига муҳабр мақсади тўғрисида гапириб, даланинг ўзида фермерлар билан суҳбат қилиш, йўл-йўлакка Ойжон кишлокка барпо этилаётган 50 гектарлик иссиқхона иши билан ҳам танишиш мақсада мувофиқлигини айтиди. Жамшид Шодиев ҳамроҳлигида Мирзо Улғубек номли ММТП далалари сари йўл олди.

— Иссиқхона барпо қилинаётган жой бизга қўшни бўлган ҳудудда. Аввал иссиқхонага борсак, кейин бизнинг фермерларимиз билан суҳбатлашсак, — тақлиф қилди Жамшид Шодиев. Сўнг иссиқхона ҳақида гапира бошлади:

— Бу иссиқхона қурилиши раҳматли ҳокимимиз Аъзамжон Баҳромов ташаббуси билан боғлиқ экани эди. Мен у кишини меҳрибон ва ишбилармон раҳбар сифатида эслайман. Очиғи, ҳокимлиги даврида у туманимизда жуда катта ҳажмдаги ишларни амалга оширишга улгурдим. Мана бу иссиқхона ҳўжалигини ташкил этиш ҳам у кишининг узоқни кўра билиши эди.

Жамшид Шодиевнинг фермер ҳўжалиги “Саттор янги Дурбеш” деб номланаркан. Утган 2020 йилда 32 гектар майдонда галла, 60 гектар майдонда пахта экилибди. Ҳар гектар пахтазордан 32 центнердан, галлазордан эса 74 центнердан ҳосил кўтарилибди. Бу ММТП раиси учун бошқа фермерларга ибрат бўларли даражадаги кўрсаткичдир. Жамшид Шодиев ўз натижаларидан кўра, бошқа фермерлар эришган муваффақиятлар ҳақида кўпроқ гапирди. Унинг таъбирича, “Хўшал” фермер ҳўжалиги раиси Камол Жамоловдан деҳқончилик арготехникаси ва маданиятини кўпчилик фермерлар ўрганиши керак.

Мазкур ММТПга қарашли ушбу фермер ҳўжалиги ҳар йили пахтадан ҳам, галладан ҳам юқори ҳосил кўтаради. Утган йили ҳосилдорлик пахтачиликда салкам 40 центнерга етган, галлачиликда 70 центнердан ошган. Тажрибали деҳқон Камол Жамолов меҳнатлари маҳаллий ҳокимлик томонидан муносиб рағбатлантириляпти. Унга автомашина, телевизор ва яна бир қанча қимматбаҳо совғалар берилган. Фермер утган йили табиий офатдан азият чеккан сардобалиқларга 3 тонна галла деқазиб берди.

— Бир умр кишлок ҳўжалиги соҳасида ишладим, — дейди Камол Жамолов. Йилгирма йилдан буён фермерман. Ёшим 60га яқинлашиб қолди. Энди эса фарзандларим яқин ёрдамчи. Бугун ўғлим Улмас фермерликнинг асосий юмушларини зиммасига олган.

Кўккам қўши Қордарё бўйидаги деҳқонлар далагаси нурларини тарата бошлади. Ҳаво ҳарорати кўтарилган сайин фермерларнинг ғайратига ғайрат қўшилди. Улар эрта кўккамнинг ҳар бир дамини ганимат билиб, дала юмушларини ўз вақтида бажариш ҳаракатида бўлишмоқда.

Тоштемур ХУДОЙҚУЛОВ,
“Ўзбекистон овози” мухбири.

Абдурасул САТТОРОВ

ТАДБИР

Журналистлар Тошкент вилояти ёшларини бирлаштирувчи “Ёшлар кундалиги” медиа-лойиҳаси билан танишди

Нурафшон шаҳридаги Ёшлар марказида Тошкент вилоятида 2020-2021 йиллар давомида ёшлар билан ишлашнинг янгича тизимини жорий этиш бўйича чора-тадбирлар дастурининг ижроси ҳамда “Ёшлар кундалиги” медиа-лойиҳаси тақдироти юзасидан амалга оширилган ишлар борасида тадбир ўтказилди.

“Ёшлар кундалиги” медиа-лойиҳаси ёшлар билан ишлашнинг янгича тизимини ўз ичига қамраб олган бўлиб, унинг туб моҳияти — ҳозирги ахборот-технологиялари ривожланган ва ривожланаётган даврда Тошкент вилоятининг барча шаҳар, туманлари ҳудудида истиқомат қилаётган ёшларни умумий бир ғоя остида бирлаштиришдан иборат.

Тадбирда Тошкент вилояти ҳокимлиги, Ёшлар ишлари агентлиги вилоят бошқармаси, Мудофаа вазирлиги, Давлат хавфсизлик хизмати, Давлат солиқ қўмитаси, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи вилоят Кенгаши мутасаддилари томонидан ёшларни ахборот хуружларидан ҳимоя қилиш, уларни бирлаштириш, ташаббус ва муурожаатлари билан онлайн тарзда ишлаш бўйича журналист ва блогерларга атрофликча маълумот берилди.

Маълумки, мамлакатимиз аҳолисининг 60 фоизини ёшлар

ташкил этади. Жумладан, Тошкент вилояти аҳолисининг 53,2 фоизи ҳам 30 ёшгача бўлган ёшлардир. Ташкил этилган “Ёшлар кундалиги” махсус саҳифалар медиа-лойиҳасининг асосий вазифаси ижтимоий тармоқлар орқали ҳудуд ёшлари муурожаатлари билан ишлаш, жисмоний ва интеллектуал салоҳиятларини юзага чиқаришга кўмаклашди. Уларга вилоят ва республикамиз миқёсидаги расмий ахборотларни тезкор ва ўзига хос услубда етказди.

“Ёшлар кундалиги” лойиҳаси доирасида ёшлар билан тизимли ва самарали ишлаш учун махсус @yoshlar_kundaligi_bot, яъни телеграмм бот (bot) ишга туширилиб, вилоят ёшлари билан тўғридан-тўғри мулоқот йўлга қўйилди. Шу пайтгача унга мингга яқин муурожаат келиб тушган.

Янада аниқроқ тушунтирадиган бўлсак, муурожаатчи @yoshlar_kundaligi_botга ўз мууро

жаатини йўллашдан олдин албатта ўзининг маңили ва алоқа боғлаш усуллари ҳақида ахборот киритиш лозим бўлади. Шундан сўнг муурожаат йўлланади. Бу дастур ўз навбатида муурожаатларни 24 соат давомида жамлаб, муаммоларни туманлар кесимида ажратиб чиқади ва эрталаб соат 07:00 га қадар 24 соат давомида келиб тушган ахборотни EXCEL файлда администраторга тақдим қилади. Администратор эса ўз навбатида мазкур муурожаатлар нazorатга қўйиб, уларни жойлардаги ҳоким ўринбосарларини бирлаштирадиган телеграм каналга етказди. Улар муурожаатчи билан 24 соат ичида боғланишади. Борди-ю, 48 соат

ичида ҳеч ким муурожаатчи билан боғланмаса, у ҳолда телеграм ботга кириб ўз муурожаатини “қайта киритиш” тугмаси орқали етказди. Натижада, ёшларнинг муаммоси қизил рўйхатга тушиб, унинг муурожаати қатъий назорат учун вилоят ҳокимига киритилади.

Масалан, 15 январдан 15 февралга қадар вилоят ҳокимлигига келган аризалар 170 та бўлиб, улар Тошкент вилояти шаҳар, туман ҳудудларидаги муурожаат дaвлат органларига юборилган. Шундан 53 та муурожаат ижобий ҳал этилди, 117 таси эса ҳал этилиш жараёнида турибди.

“Ёшлар кундалиги” лойиҳасининг кенг ёритилишини таъ-

минлаш мақсадида “Facebook.com”, “Instagram” ва “Telegram” ижтимоий тармоқларида саҳифалар очилиб, ёшларга тегишли муаммолар, вилоят ҳудудида олиб бoрилаётган тадбирлар, иқтидорли ёшларнинг ижод намуналари, бўш иш ўринлари хусусидаги маълумотлар, ёшларга бeрилаётган имтиёзлар каби маълумотлар фото-видео, аудио ҳамда матн кўринишида ёритилиб келинмоқда.

— Ҳозир 5 йўналишда фаолият олиб бoриямиз, — дейди “Ёшлар кундалиги” штаби аъзоси Отабек Мирзаев. — Хусусан, муурожаатлар билан ишлаш орқали ёшларнинг муаммолари ўрганилиб, масъул ташкилотларга

юборилади. “Ёш журналистлар” ўқув курсларини ташкил этиб, ҳудудлардаги мобил муҳабрлар гуруҳини шакллантириш, бўлажак журналистларни тайёрлаш билан шугулланилади. Медиага қизиққан ёш тик-токерлар, инстаграм фаоллари маданият ва санъатга қизиқиши бўлган ёшларни жамлаш орқали улар ижтимоий фаолликка қақирилади.

Тадбирда янги лойиҳа асосида турли интеллектуал онлайн танловлар ташкил этиш орқали салоҳиятли ёшлар аниқланиб, рағбатлантирилаётгани ҳамда таълимий шакллантиришга ҳамда ҳам эътибор бeрилатганлиги таъкидланди. Лойиҳа муаллифлари, журналистлар, мутахассислар ва блогерлар томонидан мазкур лойиҳанинг аҳамияти, амалга ошириш механизми бўйича фикр алмашилди. Медиа-лойиҳа сўнггида ташкилотчилар томонидан “Ёшлар кундалиги”нинг уч нафар аъзосига мобил муҳабрлик фаолиятини бошлаши учун смартфон тақдим этилди.

Тоштемур ХУДОЙҚУЛОВ,
“Ўзбекистон овози” мухбири.

МУРОЖААТНОМА

Буюк бобокалонимиз Абу Али ибн Сино бундан минг йил олдин “Довюррак ва ботир инсонлар келажакда содир бўладиган қийинчиликлардан қўрқмайди”, деб бежиз айтмаган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 2020 йилнинг 2 декабрида “Ўзбекистон Қаҳрамони ва халқ шоири Абдулла Орипов таваллудининг 80 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисида”ги қарор эълон қилингани нафақат ўзбек адабиёти ихлосмандларини, балки бутун халқимизни мамнун этди. Негаки, устоз Абдулла Орипов забардаст шоир бўлиш билан бирга, таниқли давлат ва жамоат арбоби эди.

ОТАДЕК УЛУҒ УСТОЗ ЭДИ

Китоб туманидаги Ҳамид Олимпон номли (ҳозирги 37-сонли умумтаълим мактабнинг 7-синфида ўқиб юрган пайтларим туман нашри ҳисобланган “Ғалаба” (ҳозирги “Китоб тонги”) газетасида дастлабки хабарларим билан қатнаша бошлаган эдим. Илк мақолам адабиёт фани ўқитувчиси Муқаддам Худоберова ҳақида бўлган. Бунгача ҳеч ким мақола ёзмаган шекилли, у газетанида чиққач, ўқувчилар орасида роса “шов-шув” бўлганди.

Азаматнинг мақоласи чиқибди, деган гап бутун мактабга тарқалган. Бундай “шов-шув”лар менга яхшигина рағбат бўлган. Аста-секин шевр ҳам машқ қила бошладим. Почта орқали газеталарга жўнатган мақолаларимнинг деярли ҳаммаси чиқарди, бироқ шеврларим онда-сонда кўриниб қоларди хопос. Абдулла Орипов ижодига қизиқибман ўша пайтданлаб бошлаган. Унинг шеврларини ўтирсам ҳам, турсам ҳам такрор-такрор мутулаа қилардим. Уларни ўқиганим сари ижодкорга бўлган меҳрим тобора ортарди, машур шоир билан учрашишни хаёлан орзу қилардим.

Абдулла Ориповнинг янги китобларини излаб, шаҳар марказида жойлашган китоб дўконидан “Ёшлик” альманахи ва бошқа қизиқарли китобларни сотиб олганим, ёш ижодкорларнинг машқларини ўқиб, бир олам завқ олганим ҳамон эсимда. Оддий қишлоқ боласидеги журъатни қаранг, мактабни битирибди пойттахта – Ташкентга азимга келдим. Олий ўқув юртига кетма-кет беш йил ҳужжат топшираман, қани, ўтақолсам, денг – етарли балл тўпловмасдан, қилчи синиб, қалқони тешишган баҳодирдек, маънос бош эгиб, қишлоғимга қайтиб кетардим. Йўқ, “интилганга толе ёр”, деганлари рост экан, ниҳоят, нақ олтинчи йил деганда, Ташкент давлат университети (ҳозирги Ўзбекистон Миллий университети)нинг журналистика факультетига талаба сифатида қабул қилиндим. Бу кўтлуг даргоҳда таълим олган йилларимда ҳам мақола ва шеврлар машқ қилиб, матбуотда эълон қилиб турдим.

1982 йили Абдулла Орипов “Гулхан” журналига бош муҳаррир этиб тайинланганини эшитдим. Орадан кўп ўтмай, устоз билан учрашиш учун имкон топиладиган курсанд бўлиб, “ижодим хирмани”дан йиққан-терган ҳосилим – бир даста шеврими билан журнал таҳририятига бердим. Оташнинг шеврлари билан бутун халқимизнинг қалбидан чуқур жой олган устоз шоир хузурига қимтинибгина кириб борганлигимни ҳамон ҳаяжон билан эслайман. Бош муҳаррир очик чехра билан қаршилаб, қаерда ўқитганим, қаердан келганимни обдан сўраб-суриштирди. Машинада ёзилган машқларимнинг айримларига кўз югуртириб, журналнинг адабиёт бўлими мудир, таниқли шоир Темур Убайдуллони хузурига чорлади. “Бу йигитнинг шеврлари тузукка ўхшайди, кейинги сонга бир-иккитасини танлаб олинг”, деб қўлёзмини Темур акага узатди. Кейин: “Ука, ёзишдан тўхтама, бошқа нашрларда ҳам қатнашиб тур, қанча кўп машқ қилсанг, ёзганларинг шунчалик сайқаллашиб бораверди, меҳнатининг самараси шунда кўринади”, дедилар устоз меҳр билан. Ҳеч шубҳасиз, чин дилдан айтилган бу самимий сўзлар мен учун катта далда эди. Машур шоирнинг бу қадар камтарлиги, ижод масаласида ҳали ўта гўр ва тажрибасиз йигитга бунчалик гамхўрлик кўрсатганидан ҳайратга тушдим. Бу устоз Абдулла Орипов билан илк учрашувим эди.

Талабалик йилларимда уйландиган бўлдим. Бўлажақ рафиқам “Пионер Востока” (ҳозирги “Класс”) газетасида ишларди. Тўйга тақрифнома бериш мақсадида Абдулла аканинг иш жойига бордим. Устоз кимга уйланаётганим билан қизиқди. “Э, шунақам, Кавсар яхши ижодкор, шогирдим бўлади. Ота-онасини ҳам яхши танийман, иккаласиям олим”, деди ва Китоб туманига тўйга боришга вақти бўлмаслигини узроҳлик билан билдирди, бизга чин юракдан оилавий бахт тилади. Ана шу иккинчи учрашувдан ҳам кўнглим кўтарилди, бошим осмонга етди. Шу-шу мулоийим, илик муносабатлар оилавий борди-қелдига айланб кетди. Рафиқамни Ҳанифа янгамиз аввалдан яхши танир экан, ҳар меҳмонга келганимизда жуда хурсанд бўлиб кўтиб оларди. Абдулла ака шаҳар марказидаги кўп қаватли уйнинг бешинчи қаватида яшаб турганида ҳар гал болаларимиз билан “Хайвонот боғи”га борганимизда ушбу кўтлуг хонадонга кирмасдан ўтмасдик. Кейинчалик устоз Дўрмондаги дала ҳовлисига кўчиб ўтганида ҳам борди-қелдимиз узилмади.

Абдулла Ориповнинг менга оталарча меҳр кўрсатиб, қилган яхшиликлари асло эсимдан чиқмайди. Рафиқам болалар адабиётига оид илмий иш қилиш мақсадида кундузги аспирантурага ўқишга кирган, мен эса талабаман. Кундузги ўқишимни кечки бўлимга ўтказишда роса қийналдим. Ниҳоят, кечки бўлимга ўтишим тўғрисида буйруқ чиққач, тўғри Абдулла аканинг олдида келдим. Донишманд устозга ўқишимни кечки бўлимга ўтказганимни, ишлаб пул топмасам бўлмаслигини айтиб, бирорта иш топиб беришни илтимос қилдим. Шеврия-

тимиз дарғаси гапларимни тинглаб бўлгач, дарҳол “Ёш ленинчи” (ҳозирги “Ёшлар овози”) газетаси бош муҳарририга кўнгирак қилди. У кишининг Абдулла Ориповга бўлган ҳурмати шу қадар баланд экани, мени ўша кўнгирак хатлар бўлими муҳбири вазифасига ишга қабул қилди. Журналистика соҳасидаги фаолиятим шу тариқа бошланди.

Бу мўътабар даргоҳда бош муҳаррир ўринбосари раҳматли Абдурахим Абдуллаев, бўлим мудир Узекистонда хизмат кўрсатган журналист Сафар Остонов,

хатлар бўлими мудир эса Абдуҳамид Фозил эди. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходимлари – Муқаддас Абдусаматова, Умида Абдуазимова, фаол қаламкаш устозлар Карим Раҳимов, Маҳкам Раҳмонов, Зибўвуддин Орхитқужаев, Турғун Назаров, Зайниддин Рихсиев, истеъдодли шоир ва таржимон Асқар Маҳкам, маъсул котиб Фаруқ Раҳимов, мусахҳас Қурбон Эшмат, фотомухбир Муҳаммад Амин каби ижодий ва техник ходимлар ҳам хизмат қиларди ушбу мўътабар даргоҳда. Мен насибам бўлиши, шундай олижаноб инсонлар билан бирга ишлаганимдан доимо фахрланиб юраман.

Абдулла Орипов “Гулхан” журнали бош муҳаррирлигидан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раисининг ўринбосари лавозимига, ундан кейин Муаллифлик ҳуқуқини ҳимоя қилиш агентлиги (ҳозирги Интеллектуал мулк агентлиги) га раҳбар бўлиб ишга ўтганида ушбу мўътабар даргоҳда. Мен насибам бўлиши, шундай олижаноб инсонлар билан бирга ишлаганимдан доимо фахрланиб юраман.

Хуқуқшунос олим Бобоқул Тошевни кўпчилик яхши танийди. Асли китоблик бўлган бу йигит бадиий адабиёт билан ҳам жиддий шуғулланар, бирмунча шеврлар ҳам машқ қилиб турар эди. Университетнинг хуқуқшунослик факультетини битиргач, у дастлаб Китоб тумани ҳокимлигида маъсул ходим, сўнгра туман ички ишлар бўлимида терговчи бўлиб ишлади. Ҳар гал Китобга борганимда у билан кўришиб, сени Ташкентга олиб кетаман, сендан терговчи чиқмайди, десам, “Онажонимни ёлғиз ташлаб кетолмайман”, дер эди ички бир дард билан.

Орадан кўп ўтмасдан, гапларим таъсир қилганим ёки бошқа бир сабаб билганим, ишқилиб, Бобоқул пойттахта келиб мени топди. “Ҳадеб кистайверганингиз учун, мана, Ташкентга келдим, ишни нимадан бошлайин энди, бирорта йўриқ кўрсатинг?”, деди. Муаллифлик ҳуқуқини ҳимоя қилиш агентлигида раҳбар бўлиб ишлаётган Абдулла Ориповнинг қабулига бирга бордик. Бобоқул Тошевни устозга таништирдим. Ул зот Бобоқулнинг суҳбатидан қониқиб ҳосил қилган бўлса керак, агентликнинг ҳуқуқ масалаҳатчиси лавозимига ишга қабул қилди, кейинчалик эса уни ўзига муовин қилиб олди. Ушанда Абдулла аканинг қабулидан чиқар эканмиз, “Азамат ака, шундай катта забардаст шоир сизни шунчалик хурмат қилади, деб сира ўйламаганим”, деди Бобоқул иши тезда битганидан мамнун бўлиб. Орадан уч-тўрт ойча вақт ўтиб, устоз билан учрашиб қолдим. “Сен олиб келган бу йигитнинг жиндақина шoirлиги ҳам бор экан”, дегандаи ушанда у киши. Кейинчалик Бобоқулнинг китоблари кетма-кет чоп этилди.

Умуман, Бобоқул бу даргоҳда ишлаб кам бўлмади. Муаллифлик ҳуқуқини ҳимоя қилиш соҳасида дастлаб номзодлик, кейин эса докторлик ишини ҳимоя қилди. Абдулла Ориповдек эл суйган беназир инсоннинг

оқ фотиҳасини олиб, юқори идораларда маъсул вазифаларда ишлади, лекин муаллифлик ҳуқуқи ҳимояси билан мунтазам шуғулланмоқда. Ҳозирги пайтда Адлия вазирлиги хузурдаги Юристар малакасини ошириш марказида кафедра бошлиғи.

Бобоқул билан ҳар учраганимизда ўтган воқеаларни ички бир ҳиссиёт билан ёрқин хотира сифатида ҳануз эслаб юра-миз. У устозимиз ҳақида: “Абдулла аканинг қайноқ меҳри, беғиёс хайрихоҳлиги ва далдасини ҳар қадамда ҳис этиб тураман. Бир даргоҳда шундай бағрикенг, донишманд, олижаноб инсон билан тўрт йил бирга ишладик. Лекин бошқа ишга ўтганимдан кейин ҳам, Абдулла ака нафақага чиққунча, Агентлик билан боғлиқ топшириқларни бажариб турдим. Эҳ-ҳе, у киши билан қанча-қанча юртлару кентларни айландик, дунёда кўрмаган жойимиз қолмади, десам, мулобага бўлмайди. Катта минбарларда маърузалар қилдик. Швейцариянинг сокин

Устоз таниқли журналист Аҳмаджон Мелибеевни ҳам ниҳоятда хурмат қилар, унинг ўзини, ижодини ҳам кўп жойларда мактаб галирганларидан хабарим бор. Адабиётшунос олим, зукко мунаққид Маҳкам Маҳмуд (Маҳкам Андижоний) га бўлган муносабати ҳам ўта самимий эди. Таниқли ижодкор, зукко адабиётшунос До-ниёр Беғимқулони ҳам туғишган инисидай ўзига яқин оларди. Унга бағишлаб “Дорил-фунунга” шеврини ёзганди. Ўз навбатида устоз шевриятининг ашаддий мухлиси бўлган Доиёр ака ҳам даҳо шоирни жуда хурмат қиларди. Шеврият юлдузининг сара асарларини тўплаб нашрга тайёрлаб котиб ҳолига келтиргани ва ундаги сўнгсў-га муаллифлик қилганидан кўпчиликнинг хабари бор.

Устоз таниқли журналист Сафар Ос-тонови жуда қаттиқ хурмат қилар, уни кўрга-ним ҳам кўп бўлмайди. Деб мурожаат қиларди. Қандайдир юмуш билан “Ўзбекистон овози”

газетаси таҳририятига – Сафар аканинг ол-дига борсам, кўпична Абдулла ака у киши билан суҳбатни қиздираётган бўларди. Уларнинг узундан-узук гурунгларига халақит бермаслик учун қайтиб кетган вақтларим ҳам кўп бўлган.

“Ўзбекистон овози” – “Голос Ўзбекиста-ни” газеталари бош муҳаррири, Ўзбекиста-нида хизмат кўрсатган журналист Сафар Остоновнинг ҳикоясидан:

“2002 йилнинг кўзи эди. Абдулла Ори-пов бироз тоби қочиб, шифохонда даво-ланарди. Уч-тўрт нафар ҳамкасблар билан кўрғани бордик. Суҳбат орасида: “Кеча ик-кита тўртлик бўлдим, ўқиб берайми! Меним-ча, ёмон чиқмади”, деб қолдилар устоз ў-за ярашган майин табассум билан. “Ўғит” ва “Омад” деган тўртликлар ўқилди. Айниқса, “Ўғит” зўр қўрқанини айтганимизда, Абдул-ла ака биринчи марта шевр ёзган, илк бор мактос эшитган одамдек қувониб кетдилар. Ҳар ҳолда, улуг шоирнинг қозиди шодлик ва ҳажжон нурлари порлагандек туюлди менга. Устоздан тўртликларни газетамизда эълон қилишга руҳсат сўрадим. “Майли, агар маъ-кул келган бўлсам”, дедилар у киши. Шевр газетамизнинг биринчи саҳифасида босил-ган, тўғриси, ўқиганлардан кўп яхши гаплар эшитдик. Шоиримизга кўнгирак қилиб: “Ҳар ҳафтада биттадан тўртлик ёзиб турсангиз, йил бўйи газетамизнинг биринчи саҳифа-сида босиб борар эдик. Сўнгра ҳаммасини тўплаб, “Ўзбекистон овози” кутубхонаси” туркумида китоб қилиб чиқарардик”, деган тақлифини айтдим.

“Қандай бўларкан? Қўлимдан келар-микан? Ҳарақат қиламан”, дедилар устоз. Шундай қилиб, ҳафтада бир, баъзан иккита тўртлик газетамизда босилиб чиқа бошлади. Улар Абдулла ака томонидан таҳририятга телефон кўнгироғи орқали гоҳ уйдан ёки ишхонадан, баъзида йўлда – хизмат машинасида, Дўрмондаги дала ҳовлидан, гоҳида Токио, Киото, Женевадан узатилар эди...

Ушбу жараёнда мен “Истеъдоднинг тўқсон фоизи – меҳнат” деган ҳикмат на-қадар ҳақиқатлигига қатъий ишонч ҳосил қилдим. Гап шундаки, Абдулла ака асарини телефон орқали узатган, яна қайта кўнги-роқ қилиб, қайсидир бир сўзни, қаторни ўзгартирарди. Бу ҳол газета босмаҳонага топширилаётган сўнги паллада ҳам давом этарди. Баъзан тўрт мисра шевр тамоман қайта ишланиб, бутунлай ўзгариб кетарди. Абдулла ака ҳар бир сўз устида йўлар, баъ-зан кечқурун ишни тугатиб, кетмоқчи бўлиб турганимизда кўнгирак қилиб, яна битта сўзни ўзгартирамиз, деб қолардилар. Улуг шоиримизнинг сўз ва маҳорат бобидаги маъсулияти, ўзига талабчанлиги, ўқувчи-ларга юксак хурматини қўриб, ҳаёлимдан бир гап ўтди: Абдулла Ориповнинг ўзига хослиги, суюқлиги, буюқлиги замирида унинг тиминисиз изланиши, доимий ички тўлғоғи ва заҳматли меҳнати муҷассам экан”.

Маҳмуд Сатторов “Адолат” нашриётга раҳбарлик қилган кезлари Абдулла Ори-повнинг китобларни кўп нусхада чиқарилга-нидан ва жуда тез сотилиб, нашриётнинг

инқироздан чиқиб кетишида кўп келганидан ҳам хабарим бор.

Кейинги пайтларда устоз яна бир кўнгли очик ижодкор акамиз – Абдусаид Кўчимов билан кўп мулоқотда бўлди. Ана шулардан илҳом олган Абдусаид ака суҳбат ва гурун-лардан иборат “Мен шоирман, истасангиз шу” номли китобини нашр эттирди. Унда Абдулла Орипов билан бўлган ажойиб суҳбатлар, воқеалар, хотиралар шундай баён қилинганки, худди ўша давраларда иштирок этётгандек ҳис этасиз ўзингизни. Жуда қизиқари, ҳаётий лавалар ва таас-суротларга бой китоб бу.

1998 йилда Фавқуллода вазиятлар вазирлигига ишга ўтиб, матбуот хизмати раҳбари вазифасида фаолият кўрсата бошладим. Уша пайтда вазиризмиз юридик фанлари доктори, профессор, Халқро му-ҳандислик академиясининг академиги, ге-нерал-майор Баҳодир Қосимов эди. У киши 1999 йилда улуг адиб, давлат ва жамоат

бақувват бўлишган. Улар ҳеч қачон огир-лигини тарозига ўлчаб даврага тушмаган. Ана шундай қадаст полвонларни топиб, суҳбат уюштирсанг, яхши бўлади. Масалан, чироқчилик Абдурашид полвондан бу ҳақда жуда кўп қизиқарли маълумотлар олишинг мумкин”, деди.

Абдулла ака Ҳанифа янгамиз билан му-қаддас ҳаж сафарини адо этиб келгач, ота макони – Неқуз қишлоғида эҳсон берадиган бўлди. Пойттахта азмидан таниқли шоир ва олим Наримон Ҳотамов ҳамда Маҳмуд Сатторов ҳамроҳлигида тонг саҳарда йўлга тушдик. Тақлиф этилган вақтда Неқуз қи-шлоғига етиб келдик. Устоз ва қариндошлари бизни хурсанд бўлиб кўтиб олишди. Узоқ-яқиндан меҳмонлар ва ҳамқишлоқлари келишган экан, дастурхон бошида гурун-анча қизиди. Абдулла ака ҳаж сафари таассуротларини гапириб берди. Маккада ҳам ўтирга кўзи тушганини айтиб ўтди (Кейинчалик “Маккада ҳам кўрдим ўғрини” деган шеврини ёзган). Овқатланиб бўлгач, меҳзон ҳамроҳлигида бир гуруҳ меҳмонлар Абдулла аканинг ота ҳовлисида унча узоқ бўлмаган, янги қуриб битказилган, замона-вий кўш қаватли мактабга бордик...

Ҳамма аёллар ҳам ижодкорнинг тур-муш ўртоғи бўлмайди. Бунинг учун ўта матонатли, чидамли ва бардошли, ниҳоят сабр-тоқатли бўлиш талаб этилади. Ҳани-фа янгамизни турмушининг барча синовла-рига дош бера олган жасоратли аёл, деб биланман. Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан Ҳанифа Мустафоевага “Фидоко-рона хизматлари учун” ордени берилгани бежиз эмас, албатта. Абдулла ака хотир-жам ижод қилиши учун доим гамхўрлик қил-ган, муҳит яратиб берган, кўп синовларга дош берган айнан янгамиз бўлади.

Абдулла ака гурунглариинг бириси: “Ўзбек шеврияти гўзал, яхши шеврлар ҳам кўп, бироқ таржима масаласи чатоқ. Шоир руҳиятини тушунадиган мутаржим керак. Ўз овозимизни, ички ҳиссиётларимизни, фал-сафий мушоақаларимизни дунёга етказиб бера олмаганим”, дегандаи.

Бундан чамаси тўрт йилга муқаддам таниқли журналист Абдурашул Жумакул билан суҳбатлашиб қолдик. Гап орасида Абдурашул “Шарқ юлдузи” ва “Зеведа Вос-тока” журналларининг бош муҳаррири, таниқли шоир Сирожиiddин Рауф билан алоқаси шоиримиз Абдулла Ориповнинг ус-тоз-шогирдликдан ҳам яқинроқ муносабат болгаб туршини айтиб, мана бу гапларни хикоя қилиб берган эди:

“Бир кун Сирожиiddин билан чой ичиб ўтирган эдик, қўқисдан телефони жири-нглаб қолди. Абдулла Орипов Америкадан телефон қилаётган экан. Узоқ гаплашди-ди. Сирожиiddин улуг шоиримизга ёнида мен ўтирганимни айтган эди, “Телефонини Абдурашулга бер, у билан ҳам салом-алик қилай”, деган овозларини эшитдим. Шу баҳонада устоз билан салом-алик қилиб ҳол-аҳвол сўрашдим. Уша пайтда бу шун-дай буюк ва мўътабар сиймо билан ширғиқ суҳбатим эканини қаёқдан билибман дейсиз! Орадан бир ҳафта ўтиб, Абдулла аканинг вафоти ҳақида машум хабар тар-қалди. Халқимиз улуг шоир фарзандидан ажралди”.

Абдулла Орипов даҳо шоир, чинакам жамоат арбоби, бамисли дониш инсон эди. Унинг бир-биридан ажойиб шеврларини ўқиганим, ёд олганам, дилтортар қўшиқ-ларини эшитмаган инсон бўлмаса керак. Камина ҳам устознинг жуда кўп шеврлари-ни ҳануз ёддан айтиб, хиройи қилиб юра-ман. Таниш-билишларим никоҳ тўйларига тақлиф қилиб, менга сўз бериша, асосан “Бунчалик камолот, айтчи, кимда бор”, “Ис-так” шеврларини ўқишдан чарнамайман.

“Ади-бади ҳақида ривоят” идаги эр-хот-тин машамаси ҳамда “Ривоят” шеврида адабиёт қолган чот охир-оқибат уйига кели-лик кампиридан кўноқ сўрагани ҳақидаги хангомани олмаиз билан мириқиб ўқир-дик. Устознинг шеврлари фалсафийми, ҳазил-мутойибами ёки бошқа мавзулардаги биткилари бўладими бари ўзгача бир завқ-шавқ билан ўқилади. Ҳаммасининг мағзи тўқ.

Ҳар йили 21 март кунини Абдулла акани таваллуд айёми билан табриклаш учун Дўрмонга йўл олардик. Энди эса йўлимиз иккита: аввал Дўрмонга, устоз хонадонига борамиз... Сўнгра... сўнгра... Чигагой кабр-истонига йўл оламиз. 21 март – Абдулла Орипов таваллуд топан кун, Наврузи айём кунини...

Улуг устозимиздан бой ва ҳикматга тўла китоблар, қуйма шеврий сатрлар, ҳаёт, ада-биёт, замон ва келажак ҳақидаги турмаъно ўғитлар билан бирга, мана шундай ширин ва ибратли хотиралар ҳам мерос бўлиб қолди. Бу бебаҳо меросни асраб-авайлаш, ёшларимизга ўргатиш, тарғиб қилиш барча-мизнинг бурчимиздир.

Азамат СУЙОНОВ, Фавқуллода вазиятлар вазирлиги “Муҳофазат” журнали – “Вазият” газетаси бирлашган таҳририяти Бош муҳаррири.

МУРОЖААТНОМА

2021 йилда “Солиқчи – кўмакчи” тамойили асосида тадбиркорлар учун уларнинг бизнес ҳамкорининг солиқ қарздорлиги ҳақидаги маълумотларни олиш имконияти яратилади.

ТАКЛИФ

СОЛИҚҚА ТОРТИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ САМАРАЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлиси Мурожаатномаси 2021 йил учун дастурий ҳужжат ҳисобланади. Мурожаатномада кўрсатилган улкан вазифаларни бажаришда етакчи ўринни солиққа тортишни такомиллаштириш масалалари эгаллайди, чунки давлат ўз функцияларини бажариш учун қиладиган харажатларнинг молиявий манбаи бўлган давлат бюджетни даромадлари асосан (95 фоизга яқин) солиқ тушумлари ҳисобига шаклланади.

Шундай экан, солиққа тортишнинг оптимал, яъни бир тарафдан давлат учун, иккинчи тарафдан солиқ тўловчилар учун энг мақбул бўлган вариантларини жорий қилиш муҳим аҳамиятга эга. Шунинг учун мамлакатимизда доимий равишда солиққа тортишни такомиллаштиришга қаратилган чора-тадбирлар амалга ошириб келинаётир. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Шавкат Мирзиёевнинг 2018 йилнинг 29 июнида қабул қилинган “Ўзбекистон Республикаси солиқ сисъатини такомиллаштириш Концепцияси” тўғрисидаги фармони асосида янги Солиқ Концепцияси қабул қилинди. Унинг асосида Солиқ Кодексининг янги таҳрири ишлаб чиқилиб, амалиётга киритилди. Бу эса, солиққа тортиш соҳасини рақамлаштиришни тезлаштириш ва кенгайтириш, ҳисоботлар шакллари камайитириш ва соддалаштириш, солиқ назорати механизмларини автоматлаштиришни назарда тутувчи ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқиш имкониятини берди.

Бундан ташқари, 2020 йилдан бошлаб барча тадбиркорлик субъектлари учун ҳисоботларни ҳудуд тез (бир неча дақиқаларда) ва осон етказиб бера оладиган, қоғоз ва бошқа моддий харажатларсиз ва уларни ёзишга сарфланадиган меҳнат сарфларисиз етказиб бериш имконини берувчи “электрон ҳисоб-фактура (ЭХФ) лар” тизими жорий этилди. Солиқ кўмитасининг ҳисоб-китобларига қараганда, фақат ЭХФ қўлланилиши ҳисобига республикамиз бўйича йилга ўртача 67,5 млн сўм тежаб қолди.

Солиқ тушумларининг ўз вақтида ва тўла тушишига эришиш мақсадида “солиқларни автоматлаштирилган йиғиш тизими (САИТ)” ишга туширилди ва бошқа бир қатор янги, самарали ишлар амалга оширилди.

Шундай қилиб, Концепция ва унинг асосида қабул қилинган Солиқ Кодексининг янги таҳририни солиқ амалиётига татбиқ этиш илгариги Кодексга нисбатан бир қатор ютуқларга эга эканлигини кўрсатиб турибди. Аммо фикримизча, улар қатор камчиликлардан ҳам холи эмас. Маълумки, бутун дунёда ва жумла-

дан, мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ҳўжалик юритишнинг энг самарали шакли бўлгани учун мамлакатимиз раҳбарияти, йирик иқтисодчи олимлар ва мутахассислар кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш ва самарадорлигини оширишни ҳар тарафлама рағбатлантириш позимлигини асослаб бермоқдалар.

Шу жиҳатдан дунёнинг деярли барча мамлакатларида ва айниқса, ривожланган мамлакатларда кичик бизнес субъектлари ва яқка тадбиркорларнинг иш юритишдаги ўзига хос хусусиятларини эътиборга олувчи солиққа тортишнинг алоҳида соддалаштирилган тартиби ишлаб чиқилиб, амалиётга жорий қилинган ва ҳозир ҳам бу тартиб қўлланилиб келинмоқда.

Ўзбекистон Республикасида ҳам шу тартиб янги ишлаб чиқилган Солиқ Концепцияси ва унинг асосида 2019 йилнинг 1 январидан амалиётга киритилган Солиқ Кодексининг янги таҳрири амалиётга киритилгунча қўллаб келинган эди. Натияжада, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик Ўзбекистон иқтисодиётининг етакчи соҳасига айланган бўлиб, 2018 йил ҳолатига мамлакатимизда иш билан банд бўлганларнинг 77 фоизи шу тизимда ишлар эди. Ўзбекистон ялпи ички маҳсулотининг 56,9 фоизи, қишлоқ ҳўжалик маҳсулотининг 98 фоизи ва саноат маҳсулотининг учдан бир қисми кичик бизнес ва тадбиркорлар ҳисобига тўғри келади.

Аммо, янги Солиқ Концепцияси ва Солиқ Кодексининг янги таҳририда иқтисодиётнинг самарали соҳаси бўлган “кичик бизнес” ва яқка тадбиркорлик субъектларига тўғри келадиган солиқ юки миқдори катта бизнес субъектлари солиқ юки миқдори билан тенглаштириш мақсад қилиб қўйилган ва шунинг учун “кичик бизнес” ва яқка тадбиркорлик субъектлари, солиққа тортиш нўқта назардан, алоҳида кўриб чиқилмасдан умумий бизнес сифатида кўриб ўтилган (1-жадвал).

Жадвалдан кўриниб турибдики, йиллик оборот миқдорининг ўзгариши қўлланиладиган солиқ турларининг ҳам ўзгаришига олиб келар экан. Бу ҳол

Ўзбекистон Республикасида қўлланиладиган солиқ турлари, йиллик оборотга нисбатан

№	Йиллик оборот миқдори	Солиқ турлари
1	300 миллион сўмгача	Қатъий белгиланган
2	300 миллиондан 1 млрд. сўмгача	Оборот солиғи
3	1 миллиард сўмдан ортиқ	Умумбелгиланган солиқлар

афсуски, мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантириш талабларига тўсик бўлиб хизмат қиладиган, чунки хусусий тадбиркорлар ва кичик бизнес субъектлари маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳажми ва маҳсулот сифати ёки кўрсатилган хизмат миқдорларини ўстириб боришни хохламайдилар, чунки ҳар бир ўсиш солиққа тортишнинг бир тизимидан бошқа ставкаси бандроқ, ҳисоб-китоби қийинроқ тизимига (қатъий белгиланган солиқдан оборот солиғига ёки умум белгиланган солиқларга) ўтишга олиб келади.

Бу ерда солиқ турининг ўзгариши фақат йиллик оборот миқдorigа боғлиқдир. Йиллик оборот миқдorigа кўрсаткичининг ўзи ҳам бир қатор камчиликларга эгадир:

— қимматбаҳо хомашё ишлатиладиган заргарлик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи ўз сафида ҳаттоки 1-5 киши ишловчи ҳўжалик юритувчи субъектлар 1 млрд сўмлик маҳсулотни бир йил эмас, бир неча ой, ҳаттоки кунда ишлаб чиқара олиши мумкин;

— Ўзбекистон Республикасида доимий равишда ўзгариб турувчи инфляция даражаси ҳар доим ҳам 1 миллиард сўмнинг кучини тўғри кўрсата олмайди. Натияжада:

— маҳаллий инвесторларнинг “ўз иши”ни очигина бўлган қизиқшини сўндирди, чунки у яқка тадбиркорлар ва кичик бизнес субъектларига ҳеч қандай

солиқ имтиёзлари бермайди, аксинча солиқ юкининг ошиб кетишига сабаб бўлади;

— амалда фаолият юритиб турган яқка тадбиркорлар ва кичик бизнес субъектлари солиқ турлари ўзгаришига қараб ҳисоблаш ишлари бениҳоя қийинлашгани учун бу субъектлар турли хил нопок йўللари кидиришга мажбур бўлаётирлар.

Масалан, йиллик обороти 4-5 миллиард сўм бўлган битта субъект умумбелгиланган солиқларни тўлашдан қочиб мақсадида ўз фирмасининг умумий обороти миқдорини оширмаган ҳолда 4-5та субъектга бўлиб ташлаши мумкин. Масалан, 2019 йилда 93 мингта ёки 2018 йилга нисбатан қарийб 2 баробар кўп янги тадбиркорлик субъектлари ташкил этилгани ҳолда яқка тадбиркорлар ва кичик бизнес субъектларининг йилги маҳсулотдаги улуши 2018 йилдаги 56,9 фоиздан 54,2 фоизгача пасайган.

— инвестициялар киритишга қодир бўлган маҳаллий фуқаролар таваккалчилик ҳавфи билан боғлиқ бўлган “ўз ишлари”ни очиб ўрнига пуллари бошқа мақсадларга йўналтиришлари мумкин.

Юқоридаги фикрлар, яқка тадбиркорлар ва кичик бизнес субъектларининг солиққа тортишни такомиллаштириш позимлигини тақозо этаётир. Олиб борилган илмий изланишлар ва яқка тадбиркорлар ҳамда кичик бизнес субъектларини солиққа тортиш тажрибасини ўрганиш, бу соҳада солиққа тортишни оптималлаштиришнинг энг самарали йўналиши бўлиб, солиққа тортишнинг соддалаштирилган тартибини жорий этиш ҳисобланади, чунки бу тартиб ўзининг ихчамлиги (бир неча солиқ тури ўрнига фақат битта ягона солиқ тўлови тўланади) билан солиқ ҳисоб-китобларининг умуман йўқолишига, ҳисоб-китоб ишлари энгиллашишига, унга сарфланадиган меҳнат ва моддий харажатлар пасайишига, хатоларга камроқ йўл қўйилишига, солиққа тортиш ва солиқни ундириш харажатлари камайишига ҳамда солиқ юки оптималлашишига хизмат қиладиган.

2019 йил 1 январигача амалда бўлган Солиқ кодексининг олдинги таҳририда солиққа тортишнинг соддалаштирилган тартибига фаолият юритувчи кичик бизнес субъектлари ягона солиқ тўловига ўтказилиб, унинг солиққа тортиш объекти сифатида ялпи оборот миқдorigа қўлланиларди ва унинг миқдорига қараб ўзгармас эди, яъни ҳозиргидек солиқ тури ўзгариб бормас эди.

Шундай қилиб, солиққа тортишнинг соддалаштирилган тартибини қўллаш яқка тадбиркорлар ва кичик бизнес субъектлари учун давлат ҳамда солиқ тўловчилар манфаатларини эътиборга олган ҳолда солиқ юкинни оптималлаштиришга имкон беради. Бу эса ўз навбатида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ш. Мирзиёевнинг Олий Мажлиси Мурожаатномасида келтирилган улкан вазифаларни муваффақиятли бажаришга имкон яратади.

Дилором МУТАЛОВА, Тошкент давлат иқтисодиёт университети профессори.

БИЛАСИЗМИ?

МЕҲНАТ НИЗОСИ

юзасидан судга ёки меҳнат низолари комиссиясига мурожаат этиш учун қўйидаги муддатлар белгиланади.

— ишга тиклаш низолари бўйича – ҳодимга у билан меҳнат шартномаси бекор қилинганлиги ҳақидаги буйруқнинг нусхаси берилган кундан бошлаб бир ой;

— ҳодим томонидан иш берувчига етказилган моддий зарарни тўлаш низолари бўйича – зарар етказилганлиги иш берувчига маълум бўлган кундан бошлаб бир йил;

— бошқа меҳнат низолари бўйича – ҳодим ўз ҳуқуқи бузилганлигини билган ёки билиши лозим бўлган кундан бошлаб уч ой. Ушбу муддатлар узрли сабабларга кўра ўтказиб юборилганда, бу муддатлар суд ёки меҳнат низолари комиссияси томонидан қайта тикланиши мумкин.

Ҳодимнинг соғлиғига етказилган зарарни қоплашга доир низолар бўйича судга мурожаат қилиш учун муддат белгиланмайди.

1 МАРТДАН

давлат хизматлари марказлари томонидан айрим турдаги давлат хизматлари кўрсатилишида агент сифатида иштирок этишга рухсат берилди

Давлат хизматларини кўрсатиш соҳасида тадбиркорларга давлат органлари ва ташкилотлари, шу жумладан, давлат хизматлари марказлари томонидан айрим турдаги давлат хизматлари кўрсатилишида агент сифатида иштирок этишга рухсат берилди. Бунда:

— агент сифатида хизматларни кўрсатувчи тадбиркорларнинг ходимлари аккредитациядан ўтган ўқув марказлари томонидан берилган ва кўрсатилиши мумкин бўлган хизматлар турлари аниқ белгиланган сертификатга эга бўлиши шарт;

— сертификатлар 3 йил муддатга берилди ва уларни бериш тартиби Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади;

— тадбиркорлар томонидан агент сифатида хизматларни кўрсатиш Давлат хизматлари агентлигининг ягона платформаси доирасида амалга оширилади.

ПРОФЕССИОНАЛ ТАЪЛИМ

муассасалари ходимлари узлуксиз малака оширади

Ҳуқумат қарори (106-сон, 26.02.2021 й.) билан Профессонал таълим муассасаларининг бошқарув ҳамда педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш жараёнини ташкил этиш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди.

Унга кўра, барча профессионал таълим муассасаларининг бошқарув ва педагог кадрлари “Ҳаёт давомида таълим олиш” тамойили асосида узлуксиз малакасини оширади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш ўқув режасига мувофиқ, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги малака ошириш институти ҳамда унинг ҳудудий факультетларидаги амалиёт тегишли ташкилотларда ўтказилиши мумкин.

Малака ошириш қўйидаги шакллари ўз ичига олади:

- мустақил малака ошириш;
- муқобил малака ошириш;
- институт ёки факультетларда бевосита ўқиш.

Адлия вазирлигининг телеграмдаги “Huquqiy axborot” канали.

ИНСОН ВА ТАБИАТ

ТЕРМИЗ ҲАЙВОНОТ БОҒИДА ХАЛҚАРО “ҚИЗИЛ КИТОБ”ГА КИРИТИЛГАН АЙИҚ, ЙЎЛБАРС ВА ШЕРДАН НАСЛ ОЛИНДИ

Ўзбекистон – ўзига хос табиатга эга мамлакат. Ўлканинг ажойиб иқлими, ноёб ҳайвонот олами ва бетакрор наботот дунёси кўпчиликни лол қолдириши табиий. Термиз ҳайвонот боғи ана шундай мўъжизалар мужассам масканлардан бири ҳисобланади.

Нафақат мамлакатимиз, балки Марказий Осиёда ҳам машҳур бўлган боғда ҳозирги кунда 127 турдаги 820 га яқин жонивор парвариш қилинмоқда. Табиат ошўфталари учун туёқлилар, йиртқиқлар, балиқлар, судралиб юрувчилар ҳамда паррандалар бўлимлари ташкил этилган.

– Ўзига хос бу мажмуа 1938 йилда ташкил топган, – дейди Термиз ҳайвонот боғи директори Шухрат Улашев. – Умумий майдони 13,5 гектарни эгаллаган масканни ҳақиқий маънода она табиатнинг ажойиб ошўнига қиёслаш мумкин. Бу ерда халқаро “Қизил китоб”га киритилган Амур йўлбарси, Африка шерри, Бухоро бугуси, Австрия туяқуши, кўнғир айиқ, холдор буги каби ноёб ҳайвон ҳамда жониворлар парвариш қилинмоқда.

Маълумки, туризм соҳасини кенгайтириш ва сайёҳлик йўналишини яхшилаш иқтисодий ривожланишнинг муҳим тармоқларидан ҳисобланади. Шулар инобатга олинган ҳолда боғда 22 миллиард сўмлик қурилиш ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилгани тахсинга сазовор. Шундан бўлса керак, ташриф буюрувчилар сони тобора кўпаймоқда. Қисқа даврда Қозғистон, Қирғизистон, Туркменистон, Тожикистон, Афғонистон, Россия, Германия, Япония, Франция, Туркия каби мамлакатлардан 350 нафардан ортиқ сайёҳ келгани ҳам бунинг ёрқин ифодасидир.

– Мамлакатимизда ички туризм ва эко-туризм йўналишлари тобора яхшиланиб бораёпти, – дейди Олтинсой туманининг

“Ҳайрондара” маҳалласида яшовчи Собир Қайнаров. – Воҳазининг табиат мўъжизаларидан баҳраманд бўлиш мақсадида Термиз ҳайвонот боғини томоша қилгани келдик. Набираларга 4,5 метрли улкан илон, 450 килоли пахмоқ айиқ ва тоғлар ҳўкмдори бўлган бургут ёқиб қолди.

Жонқуяр ва фидойи ходимлар томонидан маҳаллий шароитда ҳайвонот оламининг ноёб ва ранг-баранг турларини кўпайтириш борасида махсус дастур асосида иш олиб борилмоқда. Масканда дастлаб айқдан насл олинган бўлса, кейинчалик йўлбарс ва шер болалаганди. Бундай хайрли ва эзу ишлар сайёҳлар сонини ошириш билан бир қаторда, ҳар биримизни она табиатни авайлаб-асраш ва қадрига етишга ҳам ундайди.

Абдумалик ҲАЙДАРОВ, “Ўзбекистон овози” муҳбири.

ЎЗБЕКИСТОНДА 4 МИЛЛИОНДАН ОРТИҚ КИШИ КОРОНАВИРУСГА ҚАРШИ БЕПУЛ ЭМЛАНАДИ

Улар орасида кимлар бор?

Ўзбекистон журналистларни қайта тайёрлаш маркази ҳамда Республика санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги хизмати ҳамкорлигида ўтказиб келинаётган Ўзбекистонда COVID-19нинг оммавий ахборот воситаларида ёритилиш таҳлилига оид семинар-тренинг давомида берилган маълумотларга кўра, жорий йилда 4 112 668 нафар киши COVID-19 га қарши вакцина билан эмланади ва бу мутлақо бепул амалга оширилади.

Эмланадиган 4 миллиондан ортиқ аҳоли ичиди 65 ёшдан 85 ёшгача ва ёши катта бўлган инсонлар 1 миллион 600 мингдан ортиқ. Шунингдек, тиббиёт ходимлари, сурункали касалликлари бор аҳоли, мактаб ва мактабгача таълим ходимлари, қуролли кучлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимлари ҳам биринчи навбатда эмланади.

Шухрат ИСЛОМОВ, “Ўзбекистон овози” муҳбири.

МУРОЖААТНОМА

Коррупция ўта оғир жиноят экани ва унга нисбатан муросан бўлиш ғоясини фарзандларимизга ёшлик давридан бошлаб сингдиришимиз, уларга фақат ҳалол меҳнат ва тadbirkorлик орқали даромад топишни ўргатишимиз лозим.

КОРРУПЦИЯСИЗ ЖАМИЯТ ҚАНДАЙ ШАКЛЛАНАДИ?

Кейинги йилларда коррупция бутун дунёни, инсониятни таъшишга солиб келадиган дахшатли иллат сифатида энг глобал муаммолардан бирига айланган. Коррупция жамият эркинлигига, демократия ва адолатнинг қарор топишига, ҳуқуқ устуворлигини таъминлашга салбий таъсир қиладиган, инсон ҳуқуқларининг бузилишига олиб келадиган иллат сифатида баҳолаб келинган. Бу ҳолат тараққиётнинг ҳар қандай босқичида, унинг ривожланишига қаттиқ зарба берадиган иллат. Шу туфайли бутун дунё миқёсида унга қарши кураш чоралари кўрилмакда.

Бирлашган Миллатлар Ташкилати ташаббуси билан 2003 йил 9 декабрь куни Мерида шаҳри (Мексика)да Коррупцияга қарши кураш бўйича халқаро конвенция имзоланган эди. Айна пайтага қадар ушбу конвенцияга 172 давлат қўшилган. 2003 йил БМТ Бош Ассамблеясининг 53-сессиясида қабул қилинган резолюцияга мувофиқ 9 декабрь – Коррупцияга қарши курашиш халқаро куни сифатида нишонланиб келинмоқда.

Мазкур йўналишга алоҳида соҳалар ҳам қўшилмоқда. Халқаро сандартлаштириш ташкилати томонидан 2016 йилда ISO 37001:2016 – коррупцияга қарши бошқарув тизими жорий қилинган эди. Унга асосан 2020 йилнинг 7 сентябрь куни Адлия вазирлиги Ўзбекистоннинг давлат органлари ичида биринчи бўлиб ISO 37001:2016 фаолиятининг барча йўналиши бўйича "Коррупцияга қарши курашиш менежмент тизими" халқаро стандартига мувофиқ деб баҳолаб, халқаро реестрга киритилди ҳамда тегишли сертификатга эга бўлди.

Юқоридегилардан кўриниб турибдики, коррупцияга қарши курашмоқ учун нима қилмоқ керак, деган савол бугун пайдо бўлган эмас. Бугунги кунга келиб эса коррупция жамиятнинг жадал тараққиёти учун тўсиқ бўладиган омилга айланган. Шу сабабли Президентимиз ўз фаолиятини бошлаган биринчи кундан бошлаб коррупцияга қарши курашга даъват этди. Шарқ давлатчилиги назарияси асосини Форобий ҳам фозил одамларга қарата: "Мамлакатда тузум қанча қатъийлашгани ва иқтисодий муаммолар кўлайгани сари, халқ айёрлашиб бораверади", деб таъкидлаган. Мамлакатимизда иқтисодиётни, ижтимоий ҳаётни эркинлаштириш борасида олиб борилаётган ишларнинг мазмунини мутафаккирининг ушбу фикрига ҳамоҳанг бўлмоқда. Тузум қатъийлигидан эркинлашганга ўтишмоқда, "айёрлашиб" боришнинг олдини олиш, шу билан боғлиқ турли иллатларга барҳам бериш мақсадида маънавий чора-тадбирларнинг бир қатор усуллари жорий қилинмоқда.

Мамлакатимизда коррупциянинг олдини олиш, фош этиш ва унга қарши кескин курашиш борасида тегишли ташкилий-ҳуқуқий чоралар қўрилмоқда. Мисол учун, коррупцияга қарши курашишнинг ҳуқуқий механизми яратилиб, 2017 йил 4 январдан Ўзбекистон Республикасининг "Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуни қабул қилиниб, кучга кирди. Мазкур Қонун коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солишда муҳим асос бўлиб хизмат қилади.

Коррупцияга қарши кураш фақат ушбу қонун билан чекланиб қолган эмас. Давр талабидан келиб чиқиб, мамлакатимиз Президентининг 2019 йилнинг

27 майда "Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони қабул қилинди. 2019 йил август ойидан бошлаб олий таълим, қурилиш соҳаларида "коррупциясиз соҳа" лойиҳасини амалга ошириш борасида Бош прокуратура томонидан тегишли мутахассислар ва экспертларни жалб қилган ҳолда тасдиқланган "Йўл харитаси" ишлаб чиқилди. Бу борада, гувоҳи бўлиб турганимиздек, жуда кўп самарали ишлар амалга оширилмоқда.

Бирорта тушунчанинг амалий аҳамиятини очиб бериш учун унинг нималигини, мазмун-моҳиятини ифодаловчи таърифи ни шакллантириш мақсада мувофиқ. Агар унинг лугавий маъносига қарайдиган бўлсак, «Коррупция» сўзи лотинча «соғирто» сўзидан олинган бўлиб, «бузиш, сотиб олиш» деган маънони билдиради. Юридик энциклопедияда «коррупция» сўзи амалдор шахслар ўзларига берилган лавозимлардан фойдаланиб, ўзининг шахсий манфаатини ўйлаб, бойлик орттириш мақсадида мамлакат қонунлари қарши келадиган ҳар хил пора олиш, пора бериш жиноятлари билан шуғулланиш деб таърифланган. Профессор Кундуз Розимова ушбу тушунчага қуйдагича таъриф берган: "Коррупция деганда, мансабдор шахслар томонидан уларга берилган ҳуқуқ ва имкониятлардан шахсий бойлик орттириш мақсадида фойдаланишни ифодаловчи сийёсий ёки давлат бошқаруви соҳасидаги жиноий фаолият тушунилади". Ушбу таъриф коррупциянинг мазмунини тўлиқ ифода этди. Аммо бунда айрим чекланишлар мавжуд. Хусусан, коррупцияда фақат олунчи эмас, балки берувчи ҳам иштирок этди.

Мансабдор шахс қанчалик пора олиш истагиди бўлмасин, уни берувчи топишга, қаердан пора олади? Мансабдор шахснинг бюджет маблағларини ўзлаштиришда ҳам албатта икки ва ундан кўпроқ томонларнинг келишуви асосида пайдо бўлади. Буларни инобатга олган ҳолда коррупциянинг таърифи берилиши лозим, деб ўйлаймиз.

Коррупциясиз жамиятга эришиш албатта жуда мураккаб, чунки коррупциянинг асосида манфаат турибди. Одатда кўп ишларни амалга ошириш, такомиллаштириш ва ривожлантириш учун одамлар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилади. Демак, коррупция жараёнининг бардавомлигида икки тарафлама манфаатдорлик мавжуд. Шу жиҳатдан ушбу жараёни бартараф қилиш аниқ мураккаб масала. Қанчалик қийин, қанчалик мураккаб бўлмасин, жамият коррупция иллатидан қутқилишга соғломлашмайди, ривожланиш ҳам қутқилгандек бўлмади. Бунинг учун нилар қилиш керак, қандай тадбирларни қўллаш лозим, деган савога жавоб топиш

зарур бўлади. Бизнинг фикримизча, бунга эришиш учун қуйдаги тадбирларни амалга ошириш лозим:

Биринчидан, мансабдор шахсларнинг ойлик маошларини бемалол кун кўрадиган, бемалол дам оладиган даражага кўтариш керак ва уларнинг маънавий эътиҳолларини албатта эътиборга олиш керак. Раҳбарлик лавозимига (қайси даражада бўлишидан қатъи назар) қўйишдан олдин коррупцияга йўл қўйган раҳбар учун қонун олдида оддий фуқарога нисбатан жазо қаттиқ ва муқаррар эканлигини сингдирадиган тренинглар ўтказиш лозим. Бундан эриксизлик ва истихоло қилиб ўтирмаслик керак.

Иккинчидан, мамлакатимизда ва унинг ҳар бир ҳудудида турли ёшдаги ва касбдаги фаол аҳолидан таркиб топадиган "Коррупцияга қарши жамоатчилик маркази"ни ташкил қилиш мақсада мувофиқ. Бу марказ аъзолари ҳуқуқий муҳофаза қилиш органлари вакиллари, оқсоқоллар, диндорлар, ёшлар қадамлари, фаолият кўрсатаётган ходимлар, пенсионерлар, хотин-қизлар вакиллари билан таркиб топан бўлиши лозим.

Учинчидан, "Коррупционер – икки дунё саодатидан маҳрум" принципи асосида коррупцияга йўл қўйилган тақдирда, қимлигидан қатъи назар, жазо чораларини қўлайтириш лозим. Коррупцияга йўл қўйган кишини аҳоли ўртасида муҳокама қилишни оммалаштириш керак. Унга нисбатан одамларда нафрат ҳиссини уйғотадиган руҳият ва тартибни ҳам жорий қилиш лозим бўлади. Мансабдор шахсда шундай ҳис пайдо бўлсинки, у агар шунга йўл қўйса, Худо олдида ҳам, қонун олдида ҳам, жамият олдида ҳам жавоб бериши муқаррарлигини тушунган ҳолда "қўрқу ҳисси" билан яшашга ўрганиши керак. Масалан, Хитойда коррупцияга алоқаси бот фуқароларга нисбатан ўлим жазоси қўлланилади.

Тўртинчидан, аҳолининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш ва улар онгидида бефарқликни йўқотиш. Агар ҳар бир фуқаро коррупция элементларини сезиб қолса, "Коррупцияга қарши жамоатчилик маркази"нинг ҳудудий бўлинишига мурожаат қилиб, уни ҳабардор қилиши механизминини йўлга қўйиш лозим бўлади.

Бешинчидан, ҳозирги кунда Бош прокуратура томонидан олий таълим муассасаларида жамоатчилик кенгашлари шакллантирилган. Ушбу кенгашлар орқали коррупция муҳитини келтириб чиқарувчи сабабларни аниқлаш учун аноним суровлар ўтказиш йўлга қўйилган. Шунингдек, тўғридан-тўғри муассаса раҳбарияти ёки вазирликка электрон шаклда мурожаат қилиш (шу жумладан, аноним тарзда) имконияти яратилган. Ушбу тизимни оммалаштириш тарзда барча олий ўқув юртыларига жорий қилиш мақсада мувофиқ бўлади. Бугунги рақамли иқтисодиёт шароитида бунга жуда катта имкониятлар мавжуд.

Коррупция мавжуд жойда тараққиёт қутқилган даражада бўлмайди. Адолат принциплари бузилади. Адолат йўқ жойда икбий ташаббускорлик муҳити қарор топмайди, одамлар руҳиятида ишонч йўқолади ва уларнинг чинакамига фаолият кўрсатишдан ҳафсаласи пир бўлади.

Олтинчидан, коррупцияга қарши курашиш борасида ахборот-коммуникация технологияларидан самарали фойдаланган ҳолда янги замонавий электрон тизимни жорий этиш, кенг жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари имкониятларидан ўзлашқили фойдаланиб, мансабдор шахслар ва аҳоли ўртасида тарғибот-ташвиқот ишларини янада жадаллаштириш, коррупция иллатини батамом йўқ қилиш мақсадида ҳамжиҳатликда комплекс назорат чораларини кўриш мақсада мувофиқ.

Ғирром ва ҳаром йўللар билан осон бойлик орттириш истагиди бўлган мансабдор албатта ўзига бирор-бир масала билан мурожаат қилган шахсни пора беришга ундайди. Пора олиш ва бериш йўли билан коррупция ҳолати содир бўлади. Оқибатда жамият, инсон ҳаётида муҳим бўлган адолат вайрон бўлади. Бунга асосий сабаб, мансабдор шахсда ўз ваколатидан фойдаланиб, ўзининг манфаатларини кўзлаб, иш тутишида "қўрқмайди" руҳиятининг борлиги. Нима қилиб бўлса ҳам бирор нарсасига эришиш, эга бўлиб қолиш истаги унинг ахлоқ ва одаб қоидаларини бузишига ҳам олиб келади. Натижада коррупция

билан боғлиқ бундай "манфаатли" жиноий ҳаракатлар уларнинг кундалик одатига айлиниб қолади. Бундай жиноий ҳаракатларга, пора олишга ўрганган одамни шу имкониятдан маҳрум қилмагунча у тўхтамайди. Исофга келиб, бундай номақбул ишнинг тўхтатадиганлар, афсуски, жуда кам учрайди. Чунки, пора бир томондан осонгина иш битишини таъминласа, иккинчи томондан мансабдор шахсга осонгина бойлик орттириш имконини беради. Коррупционер "қуйдан" олади, ўзини сақлаб туриш учун эса, "юқорини" ҳам қуруқ қўймайди. Шу йўл билан у кўпик вазифини бажариб, анча "эркинликни" қўлга киритиб олади. Оқибатда "коррупция занжири" пайдо бўлади. Натижада коррупция ортидан бир қанча талон-тарожиқлар, ноқонуний ўзлаштиришлар, хуфёна иқтисодиёт, контрабанда, солиқ соҳасида турли жиноятлар содир бўлади. Айнаш шу жараёнинг тараққиётга қанчалик салбий таъсир қилишини изоҳлаб ўтиришга ҳолат йўқ, деб ўйлаймиз.

Хулоса қилиб айтганда, олунчига олиш, берувчига бериш усули ҳар хил бўлиши мумкин, лекин моҳияти битта – пора. Бу ўз навбатида коррупциянинг асосий содир бўлиш жараёнининг бир қисми. Пора коррупцияга қараганда торроқ тушунча бўлса-да, айнаш коррупция аталмиш салбий иллатнинг бир кўриниши ҳисобланади. Аслида барча йирик жиноятлар майда ҳуқуқбузарликларнинг йиғиндиси ва уларга чора кўрилмаслиги оқибатида юзага келади. Ушбу жараён қаттиқ назоратга олинса, уни яшириб туриш имконияти қолмаса, раҳбар шахслар лавозимга тайинланишидан олдин ўзига ҳоким саноқларидан ўтказилса, мақсада мувофиқ бўлади. Коррупцияга озгина мойиллиги бўлган кишини раҳбарлик лавозимига умуман қайнаштириш керак эмас. Шу йўл билан жамият покланади, адолат қарор топади, жадал ривожланишга, такомилга эришилади.

Мамаюнус ПАРДАЕВ,
иқтисод фаълари доктори,
профессор.

МАТБУОТ АНЖУМАНИ

Нега цемент сифатсиз?

Корхоналар томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифат талабларига жавоб бермас, улар утилизация қилинади. Бу эса олдимизда турган энг катта муаммо.

Миллий матбуот марказида «Ўз-стандарт» агентлиги ҳузуридаги техник жиҳатдан тартибга солиш, стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш соҳаларида қонунчиликка риоя қилинишини таъминлаш департаменти томонидан "2020 йилда амалга оширилган ишлар ва тadbirkorлик субъектларида соҳа юзасидан ўтказилган профилактик тадбирлар" мавзусида матбуот анжумани ўтказилди.

Департаментимизнинг асосий вазифаларидан бири — бу техник жиҳатдан тартибга солиш, стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш соҳаларида қонунчилик талаблари бузилишининг олдини олиш ва профилактикасини амалга ошириш. Тадбиркорлик субъектларига амалий ёрдам кўрсатиш, шунингдек, давлат назоратини ташкил этиш билан бирига ҳуқуқбузарликларнинг келиб чиқиш сабабларини ҳам бартараф этди, — дейди «Ўзстандарт» агентлиги ҳузуридаги департамент бошлиғи Зоиржон Омонов. — 2020 йилда ўтказилган профилактик тадбирлар тўғрисида қисқача тўхталиб ўтмоқчи эдим. Жумладан, жойига чиққан ҳолда туман ва шаҳарлардаги 3761 та тadbirkorлик субъектларида соҳа юзасидан профилактик тадбирлар ўтказилди. Натижада Global GAP, Organik ва OEKO-TEX каби 46 та экспортёр корхонага халқаро стандартлар асосида сертификатлаштиришда ёрдам кўрсатилди.

Бундан ташқари, "Мувофиқликни баҳолаш тўғрисида"ги қонун талаблари бузилишининг олдини олиш бўйича 281 та сертификатсиз фаолият юри-таётган корхона аниқланди, уларга амалий ёрдам

кўрсатилди ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни сертификатлаштирилди. "Метрология тўғрисида"ги қонун талаблари бузилишининг олдини олиш бўйича эса 519 та корхонанинг 2810 та ўлчов воситалари давлат қиёсовидан ўтказилди. Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 17 февралдаги қарори ижросини таъминлаш мақсадида тadbirkorлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш вакили руҳсати билан 14 та металл ишлаб чиқарувчи корхонада давлат назорати ўтказилиб, 11 та ҳолатда сертификатсиз ва амалдаги техник регламент ва стандарт талабларига мувофиқ эмаслиги аниқланган ва ушбу корхоналар масъуллари маъмурий жавобгарликка тортилган.

Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 23 июлдаги қарорига мувофиқ цемент сифатини ўрганиш бў-

йича 18 та ўрганиш амалга оширилган. Натижада Навоий вилоятидаги "Қизилқумцемент" АЖ ва Фарғона вилоятидаги "Moderna cement industries" МЧЖ қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган цемент белгиланган талабларга мувофиқ эмаслиги аниқланди, ушбу корхоналарга тегишли қўрсатмалар берилган ҳамда аниқланган номувофиқлар бўйича зарурий чора-тадбирлар белгиланган.

— Ушбу корхоналарда яна қайтадан такрорий синовлар амалга оширилган. Сертификатлаш идораси томонидан параллел равишда навбатдан ташқари инспекция назорати ўтказилиб, ўша икки корхонадаги номувофиқликлар бартараф қилинди. Четдан импорт қилинаётган цемент маҳсулотлари бўйича 28 та намуна олиниб лабораторияларга тақдим этилди.

Хусусан, Тожикистондан кириб келадиган цемент маҳсулотининг амалдаги талабларга номувофиқлиги аниқланди. Импортёрга тавсиялар берилди. Уни сертификатлаштириш икки ярим ой муддатда тўхтатилиб, то лабораторияда маҳсулотнинг синнов натижаси икбий бўлганидан кейингина қайта ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

— Аслида, цемент маҳсулотларининг амалдаги стандартлар бўйича ишлаб чиқарилган кундан бошлаб сақлаш муддати 45 кундан 60 кунгача, — дейди Зоиржон Омонов. — Яъни у қадқолланган цемент бўлса, 45 кундан кейин қимёвий хусусиятини йўқотади, маркази тушади. Қадқолланган бўлса, 60 кун деб белгиланган. Биз ўрганган цемент маҳсулотлари ўша белгиланган муддатидан ўтганлиги маълум бўлган. Қурилиш инспекциясига маҳсулотни сотмаслик тўғрисида ёзма қўрсатма чиқарганмиз.

Ўрни келганда яна шунини айтмоқчи эдимки, бизнинг олдимизда турган энг катта муаммо — корхоналар томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифати талабга жавоб бермаслигини аниқла-

нишдан сўнг уларни утилизация қилишди. Боиси, бу маҳсулотлар тadbirkorлар ва истеъмолчилар қўлига етиб борган бўлади ва биз буларни қайта-қайта олиб, утилизация қилишимиз керак. Ҳозир бу жараёнинг қонуний йўллари борасида изланиш олиб бормоқдамиз.

Матбуот анжуманида Зоиржон Омонов Бухоро ва Жиззахдаги янги қурилган уйлارнинг қулаши ҳолатлари юзасидан ҳам изоҳ берди. Мутахассис юқоридаги ҳолатларда қурилиш ишлари лойиҳадан чиқиб кетганини бинолар қулашига сифатсиз маҳсулот ишлатилгани асосий сабаб бўлганини таъкидлади.

«Жиззах ва Бухородаги янги қурилган уйлارнинг қулаш ҳолати агентлик ходимлари томонидан бориб ўрганилди. Ишлатилган металл маҳсулотлари ва бетон плиталарнинг сифати кафолатланмаган, тамгаланмаган, маркази ҳам ноаниқ, ким ишлаб чиқаргани ҳақида ҳам маълумот йўқ. Шунингдек, қурилиш маҳсулотлари оддий бозордан олиб ишлатилган. Бу ҳолатларнинг ҳеч қайсиси қурилиш норма ва талабларига жавоб бермайди.

Маълумот учун эслатиб ўтмоқчи эдик, жорий йилнинг 10 январь куни Жиззах шаҳридаги «Зилол» маҳалласи Муस्ताқиллик кўчасида қурилаётган кўп қаватли уйлардан бири қутилмаганда қулаб тушган.

Шунингдек, 4 февраль куни Бухоро шаҳри Исом Каримов кўчаси йўл ёқасида жойлашган 9 қаватдан иборат бўлган уйнинг 3-қаватидаги хонадонда газ сизиб чиқиши натижасида портлаш юз берган.

Тadbirkor сўнггида мутахассислар тadbirkorлик субъектларида соҳа юзасидан ўтказилаётган профилактик тадбирларнинг натижаларини ва келгусидаги режалар борасида журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтарди.

Тоштемир ХУДОЙҚУЛОВ,
"Ўзбекистон овози" муҳбири.

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

МАНБАШУНОСЛИК ВА ҲАДИСШУНОСЛИК ДАРҒАСИ

Инсон хотира билан тирик, қадри билан улуг. Утганларни, уларнинг хайрли ишларини, жасоратини ёдга олмоқ, эъзозламоқ халқимизга хос эзгу фазилатлардан саналади.

Ўзбекистон халқаро ислом академиясида таниқли шарқшунос олим, тарих фаълари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси Ўбайдулла Уватов таваллуд топган сана муносабати билан "Ўбайдулла Уватов – манбашунослик ва ҳадисшунослик дарғаси" мавзусида республика илмий-амалий анжумани ташкил этилди.

Унда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита раиси Абдуғофур Аҳмедов, раиснинг биринчи ўринбосари Музаффар Комилов, Ўзбекистон мусулмонлари идораси раиси, муфтий Усмонхон Алимов, Халқаро ислом академияси раҳбарияти, Академия профессори Аҳаджон Ҳасанов, илмий-тадқиқот марказлари раҳбар ва ходимлари, давлат ва жамоат арбоблари, илм-фан ҳамда маданият ва санъат номанояндарини, профессор-ўқитувчилар, олимлар, устознинг яқинлари, шогирдлари ва талабалар иштирок этди.

Шунингдек, анжуманда сўзга чиққанлар устознинг илм йўлида кўрсатган беназир меҳнати, бой илмий-маънавий фаолияти, ўзидан қолдирган бебаҳо маънавий мероси, унинг бугунги кундаги аҳамиятига тўхталиб ўтишди. Ўбайдулла Уватов хотирасига бағишлаб "Зиё" медиа маркази томонидан тайёрланган видеоролик ҳам намойиш этилди.

— Ўзбекистон халқаро ислом академиясида илмнинг улкан устунларидан бири, тенгсиз шарқшунос олим бўлган Ўбайдулла Уватов Миср олимлари орасида маълум машҳур эди, — дейди мисрлик олим Аҳмад Саъд Даманхур. — У кишини яхши таниган, қадрдон бўлган араб олимлари бизга Ўбайдулла довланинг араб тилини мукаммал билишлари, ҳаттоки, Миср шаҳарларида ҳам беҳато сўзлаб олганини кўп таъкидлашган эди. У киши ёзиб қолдирган кўпгина асарлар ўзига хослиги билан алоҳида ажралаиб туради. Жумладан, олимнинг ҳадис илмига доир асарларида суннат ва ҳадис имомлари ҳақида батафсил маълумот келтирилган. Бундан ташқари, ислом оламида улуг зотлардан бири сифатида эътифот этилувчи Имом Бухорий ҳазратларининг фидойи тадқиқотчи ҳам Ўбайдулла Уватов бўлгани ҳақида шогирдлари фахр билан эътифот этишди. Амир Темур ҳақида мустабид совет даврида Ибн Арабшунинг асарини таржима қилгани, улкан журъат билан Ўзбекистонга олиб келгани ҳам таҳсинга сазовор.

Ўбайдулла Уватов муस्ताқиллик йилларида ислом оламида жуда машҳур бўлган, аммо ўз ватанида исми ҳам нотаниш бўлган кўплаб алломаларимизнинг ҳаёт йўли, илмий-маънавий меросини халқимизга таништиришдек шарофатли ишни амалга оширди. Жумладан, Имом Бухорий, Имом Термизий, Ҳаким Термизий, Имом Моуридий, Маҳмуд Замахшарий, Абул Муин Насафий, Абу Зайд Ломихий каби юртимизда камолга етган кўплаб алломалар ҳақида биринчилардан бўлиб ўзбек тилида илмий-маърифий рисолалар нашр эттирди.

Шунингдек, олим ўз илмий фаолияти давомида 300 дан ортиқ мақола, 50 га яқин китоб ва рисолалар тайёрлади. Мазкур илмий ишлар орасида рус, араб, турк тилларида чоп этилган тадқиқотлар ҳам талайгина бўлиб, улар Миср Араб Республикаси, Саудия Арабистони, Россия, Туркия, Қозғистон ва Қирғизистонда нашр этилган. "Ўрта Осиё олимлари қомути" (Тошкент, 2007), "Ўзбекистон буюк алломалари юрти" (Тошкент, 2010), "Буюк урқ алломалари" (Тошкент, 2017) каби салмоқли тўпламлар ҳам олимнинг кўп йиллик машаққатли меҳнати натижасидир.

Ўбайдулла Уватовнинг ҳалол меҳнати, самарали фаолияти, ёшлар таълим-тарбиясига қўшган беқиёс ҳиссаси давлатимиз томонидан ҳам муносиб қадрланиб, 2009 йили "Меҳнат шухрати" ордени, 2017 йили Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси фахрий унвони, 2020 йилда "Фидокорона хизматлари учун" ордени билан тақдирланди. Анжуманда Ўзбекистон халқаро ислом академияси талабалари ўртасида устознинг илмий мероси бўйича викторина ўтказилди. Шунингдек, устоз хотирасини янада абадийлаштириш мақсадида 19-20-21 февраль кунлари Академияда ташкил этилган спорт мусобақаларининг голлилари тақдирланди. Тадбир доирасида Ўбайдулла Уватов муаллифлигидаги китоблар кўргазмаси ҳамда бугун ўтказилган ёш тадқиқотчилар республика илмий-амалий анжумани материаллари тўпламининг ҳам тақдироти ташкил этилди.

Ўзбекистон халқаро ислом академияси
Матбуот хизмати.

ЭЪЛО

Ўзбекистон Истеъмол товарлари ишлаб чиқариш, савдо ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари ходимлари қасаба уюшмаси Республика Кенгашининг 2021 йил 28-январдаги №1/12 сонли Қарорига асосан Тошкент шаҳар бирлашган қўмитасининг ташкил этилиши муносабати билан 2021 йил 05-февралдан 1.Шайхонтохур, 2.Олма-юрт, 3.Учтепа, 4.Чилонзор, 5.Сергели, 6.Як-қасарой, 7.Яшнобод, 8.Юнусобод, 9.Мирзо Улуғбек, 10.Миробод туман кенгашлари фаолияти тугатилишини маълум қилади.

МУРОЖААТНОМА

Эҳтиёжманд оилаларнинг фарзандлари, чин етим, ногиронлиги бўлган ва даволанишга муҳтож болаларга алоҳида меҳр-мурувват кўрсатиш бўйича янги тизим жорий этилади.

ШАХМАТ

Ректор кубоги

Президентимизнинг Шахматни янада ривожлантириш ва оммалаштириш ҳамда шахматчиларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш тўғрисидаги қарори ижросини таъминлаш доирасида Самарқанд давлат университетида шахмат бўйича "Ректор кубоги" бўлиб ўтди.

Ушбу спорт мусобақасида университетнинг барча факультетларидан талабалар иштирок этди, мусобақа қизгин баҳс-мунозараларга бой, кўтаринки руҳда ўтказилди. Зебо Усмонова, СамДУ жисмоний маданият факультети талабаси, икки қарра Осиев, ўн марта республика чемпиони:

— Тўрт ёшдан бери шахмат билан шуғулланиб келаман, бу ҳаётимнинг ажралмас қисмига айланиб улгурган. Ўқиб бизни илмий юксалтирса, шахмат манткий ва кенг фикрлашга ўргатади. Инсон шахмат билан шуғулланса, мустақил фикрлашни ўрганади. Хатто оддий туюлган қарорлар ҳам кишини мустақиллик ва жавобгарликка кўнктиради. Мен хоҳлардимки, юртимизда шахмат марказларимиз кўпайса, овқатланиш шохбачаларида ҳам шахмат бурчлари ташкил қилсак, фойдаланувчиларга яна бир қўлайлик яратган бўлаемиз.

Улуғбек Суннатов, математика факультети талабаси: — Ота-онам ва устозларим кўмағида 7 ёшимдан бошлаб шахмат билан шуғулланиб келаман. Университетимизда спорт мусобақалари тез-тез ўтказилади. "Ректор кубоги" соҳиби бўлганим менга ўз устимда яна кўпроқ иш-лашим учун катта руҳ бағишлади. Бугунги кунда шахматчиларга етарли шарт-шароитлар яратилган бўлиб, бундан унумли фойдалана олсак, бу бизнинг ютуғимиздир. Фахриддин Облазаров, СамДУ спорт клуби раиси ўринбосари: — 2025 йилгача ишлаб чиққан дастуримизда кўплай янгиликлар ўрин олган бўлиб, дастур доирасида Халқаро шахмат федерациясининг (ФИДЕ) қоида ва тавсияларини ўзбек тилига таржима қилиш ҳамда методик қўлланма тайёрлаб нашрдан чиқариш, шахмат бўйича номдор гроссмейстерлар ва спорт усталари билан талаба-ёшлар ўртасида учрашувлар ўтказиб бориш режалаштирилган.

Спорт бизни жисмоний юксакликка бошласа, унинг бир тури бўлган шахмат бизни маънавий жиҳатдан соғломликка, шошилмай қарор қилишга, халқимиз тили билан айтиладиган бўлсак, "етти ўлчаб, бир кесин"га ўргатади.

Отабек САЪДУЛЛАЕВ, Самарқанд давлат университети филология факультети 2-курс талабаси.

Шавкат АКРОМОВ олован сурашлар.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотига кўра, бугунги кунда дунёда бир миллиарддан зиёд ногиронлиги бўлган шахс яшайди. Бу дунё аҳолисининг тахминан 15 фоизини ташкил этади. Ўз ҳуқуқларини амалга оширишда жиддий қийинчиликларга дуч келаётганлар ҳам оз эмас. Ҳозирги пайтда жаҳон ҳамжамияти объектив сабабларга кўра, мустақил равишда ўзини таъминлай олмайдиган шахсларга кўпроқ эътибор ва ғамхўрлик зарурлигини тушуномда. Соғлом одамлар жисмоний имконияти чекланган кишилар учун ҳурмат билан муносабатда бўлиши зарурлиги таъкидланмоқда. Шундан келиб чиқиб, юртимизда ҳам уларга алоҳида эътибор кўрсатиляпти. Хусусан, пойтахтимизнинг Учтепа туманида жойлашган "Меҳрибонлик" ижтимоий ёрдам жамияти ҳам ногиронлиги бўлган шахсларни қўллаб-қувватлаб келмоқда.

"Меҳрибонлик" ижтимоий ёрдам жамияти

ногиронлиги бўлган шахсларга қўмаклашишда давом этмоқда

Ногиронлиги бўлган шахслар жамиятда тўсиқсиз яшаш учун шароит яратилиши лозим. Масалан, улар транспорт воситаларидан бемалол фойдаланиши учун тўхташ жойлари мавжуд. Ана шуларнинг ҳолати тўғрисида акт-сўровнома ишлаб чиқилди. Дололатномани расмийлаштириш учун Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 7 апрелдаги қарори асос бўлиб хизмат қилди, — дейди **Ногиронлар ассоциацияси раҳбари Ойбек Исоқов**. — Ички ишлар, Соғлиқни сақлаш вазирилик, Автомобиль йўллари қўмитасининг қўшма қарори ҳамда «Ўзстандарт» агентлиги томонидан ногиронлиги бўлган шахслар учун тўхташ жойлари, стандартлар тўғрисидаги низом тасдиқланди. Объектларни қўздан кечириш рўйхати ва жадрвали тузилган эди. Мониторинг пайтида автотураргоҳ эгаларининг вакиллари қақртирилган ва биргаликда тўхташ жойлари

мавжудлиги, уларни тасдиқланган стандартларга мувофиқлиги, шунингдек, тўхташ жойларига кириш-чиқиш чизмалари қўриб чиқилди. Мониторинг жараёнида қатор тўхташ жойлари йўқлиги ёки тўхташ жойлари тасдиқланган стандартларга жавоб бермаслиги аниқланди. Кузатувдан сўнг комиссия камчиликларни бартараф этиш бўйича тавсиялар, доллолатномалар нусхаси ва меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг зарур нусхаларини берди. Барча мониторинг тадбирларидан сўнг таҳлил ўтказилди, асосий муаммолар аниқланди ҳамда тақдимот тайёрланди. Тегишли ташкилотлар учун тақдирлар ишлаб чиқилди. Маълум бўлишича, жорий йилнинг январь ойида манфаатдор давлат органлари ва ногиронлиги бўлган шахсларнинг турли нодавлат нотижорат ташкилотлари вакиллари иштирокида давра суҳбати ташкил

этилди. Тадбир давомида ногиронлиги тақдироти ўтказилган, видеоматериаллар ва тўхташ жойларини ташкил қилиш бўйича тавсиялар берилган. Давлат органлари вакиллари тақдимот муаллифларидан тўхташ жойлари эгалари томонидан тавсиялар тайёрлаш учун керакли тақдирлар тақдимот этилишини сўради. Суҳбат давомида билдирилган фикрлар ҳамда ўрганишлар асосида барча манфаатдор шахслар, вазириликлар ва ташкилотлар учун тавсиялар тайёрланди. Улар тегишли ташкилот ва идораларга юборилди. Шундан сўнг Тошкент автостанцияси ҳудудида кузатув ўтказилиб, ногиронлар транспорт воситалари учун тўхташ жойлари ажратилди. Ногиронлиги бўлган шахслар муаммоларини ҳал этишга қаратилган ишлар давом эттирилади.

Амалия НАЗИРОВА

Яхшилик йўлида чекилган меҳнат ерда қолмайди. "Оталар сўзи"

Икки нарса дунёда энг азиздир. Бир — меҳнат билан топилган бойлик. Иккинчиси — дилда дўстлик барқарор бўлган садоқатли дўст. Муъиниддин Жувайний

Бахт ҳавода эсмайди, меҳнатдан келади.

Абу Абдуллоҳ Рудакий

Бахил бўлма, эй саховатли киши, Саховатли деган мангу қолади, ўлмайди.

Юсуф Хос Ҳожиб

Яхши киши кўлидан ёмонлик келмайди, ёмон киши эса яхшилик қайтариш учун жавоб топа олмайди.

Аҳмад Югнакий

Яхши била туриб ёмонлар ичига кирса, уларга аралашса, ёмонларнинг яхши бўлишларига йўл очади.

Юсуф Хос Ҳожиб

БҮГҮН Об-ҳаво маълумоти

Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти -5-10 / -10-15

Бухоро ва Навоий вилоятлари 0+5 / 0+5

Самарқанд, Жиззах, Сирдарё вилоятлари +2+7 / +2+7

Қашқадарё, Сурхондарё вилоятлари +2+7 / +2+7

Андижон, Наманган, Фарғона вилоятлари +6+11 / 0+5

Тошкент вилояти, Тошкент шаҳри +3+5 / +3+5

Navbatchesi: Toshemir XUDOYQULOV

Sahifalovchi-dasturchi: Bekzod ABDUNAZAROV

Газетанинг электрон саҳифасига ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

1 2 3 4 5 6

ДОИМИЙ ДАРОМАДИ ЙЎҚ ОИЛАЛАРГА

ҳамда банд бўлмаган ёшлар ва аёлларга 11 турдаги 302 миллион сўмлик маиший техника, тикув машиналари, мотороллер, спорт жиҳозлари... олиб берилди

Самарқанд вилояти Нуробод туманида туман ҳокими Фахриддин Зоиров ва сектор раҳбарлари иштирокида тумандаги ёшлар ва хотин-қизлар бандлигини таъминлаш, уларнинг доимий даромад манбаига эга бўлиши учун муносиб шарт-шароит яратиш ҳамда имтиёзли кредитлар ажратиш бўйича учрашув бўлиб ўтди.

Тадбирда тумандаги 240 та доимий даромади йўқ оилалар, банд бўлмаган ёшлар ва аёлларни қўллаб-қувватлаш мақсадида уларнинг касбий кўникма ва малакасига қараб 11 турдаги 302 миллион сўмлик асбоб-ускуналар, жумладан, тикув машиналари, пиширик печлари, мотокультиватор, темир пайвандлаш асбоб-ускуналари, пойабзал тикиш, сартарошлик анжомлари, сўғорилма учун насос ва сув қувурлари, мотопила, грилл пишириш печи, автомашина ювиш, дурадгорлик асбоб-ускуналари олиб берилди.

Туман «Агробанк» филиали томонидан имтиёзли кредит асосида оилаларга 115 миллион сўмлик мотороллер ва тикув машиналари берилди. Шунингдек, туман болалар ва ўсмирлар спорт мактаби спортчилари ва мураббийларига жами 17 турдаги 47,2 миллион сўмлик спорт жиҳоз ва формалари тарқатилди. Тумanning Амир Темураш масивидан 123 нафар ёш йигит-қизга 0,5 гектардан ер майдонлари ажратиб берилди. Келгусида ҳам даромади йўқ оилалар, банд бўлмаган ёшлар ва аёлларни қўллаб-қувватлаш мақсадида бундай амалий ишлар давом эттирилади.

Шухрат ИСЛОМОВ, "Ўзбекистон овози" муҳбири.

Аудиторлик ташкилотлари аудиторлик текширувлари ва турдош хизматларни кўрсатади

Манба: ЎРҚ-677-сон, 25.02.2021 й. @huquqiyaxborot

- Молия вазирлиги аудиторлик фаолияти соҳасидаги ваколатли орган ҳисобланади.
- Молия вазирлиги сайтыда аудиторлик фаолиятига оид маълумотлар, аудиторлик фаолиятининг стандартлари жойлаштирилиши лозим.
- Банклар ва бошқа кредит ташкилотларида аудиторлик текшируви ўтказилишида Марказий банк масъул орган ҳисобланади.
- Аудиторлар жамоат бирлашмалари уларнинг малака имтиҳонларини ўтказишда ва тест синовларини тузишда иштирок этиш ҳуқуқига эга.

Аудиторлик фаолиятига аралашшга йўл қўйилмайди. Аудитор ўзи ишлайдиган фақат битта ташкилот муассиси бўлиши мумкин.

Аудитор сифатида малака сертификатига эга бўлган шахслар фаолият юритиши мумкин. Аудиторлик сертификати Молия вазирлиги томонидан берилади. Сертификат олиш учун талабгор олий маълумотли ва охириги 10 йилдан 3 йил бухгалтерия ва аудит соҳасида ёки ОТМда ишлаган бўлиши керак. Сертификат учун аризалар 3 иш кунинда қўриб чиқилганда ҳамда малака имтиҳони топириши ёки рад этиш тўғрисида қарор қабул қилинади.

Аудиторлик ташкилотлари ўзи ҳақидаги маълумотлар реестрга киритилганидан фаолият юритиш ҳуқуқига эга. Аудиторлик ташкилотлари аудиторлик текширувлари ва турдош хизматларни кўрсатади.

Қонун расмий эълон қилинганидан 3 ой ўтгач қучга қиради.

O'ZBEKISTON OVOZI

MUASSIS:

Bosh muharrir: Safar OSTONOV

TAHIR HAY'ATI:

Ulug'bek INOYATOV Qalandar ABDURAHMONOV Hayotxon ORTIQBOYEVA

Ulug'bek VAFOYEV Guliston ANNAQILICHEVA Toshemir XUDOYQULOV

Mahmud TOIR Muslihidin MUHIDDINOV

Qabulxonа — (71) 233-65-45
 Xatlar va murojaatlar uchun — (71) 233-12-56
 Reklama va e'lonlar uchun — (71) 233-47-80
 E-mail: info@uzbekistonovozi.uz

MANZILIMIZ: 100000, Toshkent, Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
 Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0006-raqam bilan 2007-yil 11-yanvarda ro'yxatga olingan.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etiladi.
 Korxonа manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.
 Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi — 4 bosma taboq.

Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi.
 «O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Г — 341. 4005 nusxada bosildi.
 Nashr ko'rsatkichi — 220.
 t — Tijorat materiallari
 O'ZA yakuni —
 Topshirilgan vaqti — 21:30.

Sotuvda kelishilgan narxda

Navbatchesi: Toshemir XUDOYQULOV
 Sahifalovchi-dasturchi: Bekzod ABDUNAZAROV

ISSN 2030-7633

Газетанинг электрон саҳифасига ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

1 2 3 4 5 6